

3 | 2023

KTL

TIEDOTTA

Sisällys

Pääkirjoitus	3
Puheenjohtajan palsta	4
Tietosuojakoulutus	6
Potilasvuoteen salainen elämä Meilahdessa	9
Yli neljä vuosikymmentä samalla työnantajalla	12
Pelastustoimi osana hyvinvointialueita	14
Minun tarina	16
Lähiöohjelman avulla puistoja Jyväskylään	17
Kangasrinteenpuisto	18
Pielespuisto	20
Pupumuorinpuisto	22
Puistojen kilpailuttaminen, rakentaminen ja valmistuminen	24
Syksyn kunniaksi sekalaista pähkäiltävää	27
Tampereen Seudun KTL ry:n retki Verlaan ja Urajärvelle	28
Tietosuojaan huoneentaulu	31

KTL TIEDOTTAA

3 | 2023

Tekniikan ja Erityisalojen Ammattilaiset KTL ry

Rautatieläisenkatu 6
00520 HELSINKI

Puheenjohtaja Timo Mattila

Puhelin: 050 359 1539
Sähköposti: tmattila61@gmail.com

Varapuheenjohtaja Pirjetta Sipiläinen-Salo

Puhelin: 044 701 1755
Sähköposti: pirjetta.sipilainen@pori.fi

Sihteeri, Jari Lehdonkivi

Puhelin: 050 438 1742
040 555 8578
Sähköposti: jari.lehdonkivi@varha.fi
ktl.jle@gmail.com

Paperi:

Kansi: Galerie silk 150g
Sisus: Galerie fine 80g

KTL tiedottaa –lehden ilmestymisajat 2023:

Aineistonjätö	Ilmestyy
nro 1 4.2.2023	maaliskuu
nro 2 5.5.2023	kesäkuu
nro 3 19.8.2023	lokakuu
nro 4 3.11.2023	joulukuu

KTL tiedottaa –lehden toimitus:

Päätoimittaja

Pirjetta Sipiläinen-Salo
Sähköposti: pirjetta.sipilainen@pori.fi

Toimitus ja taitto

Savion Kirjapaino Oy

Painosmäärä: n. 3 000 kpl

Painopaikka: Savion Kirjapaino Oy

Kansikuvat:

Tapani Söderberg
Etukansi: Herralahden pihlaja
Takakansi: Kirjurinluodon syys

4041 0660
Painotuote

Pääkirjoitus

Päätoimittaja PIRJETTA SIPILÄINEN-SALO

Syyskuussa pidetty edustajakokous ja sen jälkeinen hallituksen järjestäytyminen toi muutoksia myös lehteen. Valintani varapuheenjohtajaksi toi mukanaan lehden toimittamisen vastuun. Pitkän ay-urani aikana olen ollut mukana liiton toiminnassa monenlaisissa tehtävissä, mutta lehden päätoimittajuus on aivan uusi aluevaltaus. Lehden toimittamiseen tarvitaan kaikkien jäsenten panosta, ja ilman jäsenyhdistysten apua sisällön tuottaminen on erittäin hankalaa. Toiveenani onkin tämän yhteistyön tiivistäminen ja tekstien tuottaminen yli vastuukirjoittajarajojen.

Keväällä liiton seminaarissa Vantaalla osallistujat saivat tietosuojakoulutusta, jossa käytiin läpi myös tietoturva-asioita. Maallikkona tietosuoja ja tietoturva mielletään melkein synonyymeiksi, mutta näinhän se ei ole. Ne liittyvät toisiinsa, mutta tarkoittavat eri asioita.

Tietosuoja koskee henkilöön yhdistettävän tiedon käsittelyä. Aiheena se on jatkuvasti ajankohtainen. Tietosuoja-asiat ovat tärkeitä ja ajankohtaisia etenkin ammattiyhdistystoiminnassa, sillä esimerkiksi liiton jäsenyystieto kuuluu erityisiin ja arkaluonteisiin henkilötietoryhmiin. Näitä tietoja on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittely voi aiheuttaa huomattavia riskejä henkilön perusoikeuksille ja -vapauksille.

Tietoturva on yksi tietosuojan toteuttamisen keinoista. Sen tarkoituksena on suojata tietoaineisto ja tietojärjestelmät. Kyber turvallisuuskeskuksen määritelmässä tietoturvalla tarkoitetaan hallinnollisia ja teknisiä toimia, joilla varmistetaan tiedon luottamuksellisuus, eheys ja käytettävyys. Tiedon luottamuksellisuudella tarkoitetaan sitä, että tieto on vain tiedon käyttöön oikeutettujen saatavilla. Eheydellä tarkoitetaan, että tietoja eivät voi muuttaa muut kuin muuttamiseen oikeutetut henkilöt. Käytettävyys taas on sitä, että tiedot ja tietojärjestelmät ovat kyseisten tietojen käyttöön oikeutettujen henkilöiden hyödynnettävissä.

Tietoturvakoulutuksen yhtenä tavoitteena oli lisätä ymmärrystä byrokraattiseksi ja raskaaksi parjatusta EU:n yleisestä tietosuoja-asetuksesta GDPR:stä (General Data Protection Regulation). Tietosuoja on Euroopan Unionin alueella jokaisen ihmisen perusoikeus. GDPR-laki sääntelee henkilötietojen keräämistä, käsittelyä ja luovuttamista, sekä näihin liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia. Liiton näkökulmasta rekisterinpitäjän vastuut lankeavat jäsenrekisterin osalta rekisteriä ylläpitävälle taholle, eli KTK Tekniikan Asiantuntijat ry:lle.

Toiminnassamme kuitenkin niin liittona kuin liiton jäsenyhdistyksinä, käsittelemme jatkuvasti henkilötietoasioita. Käsitteilyinä meidän täytyy vielä yhdessä hioa huolellisuutta, ja varmistaa, että GDPR kulkee rinnallamme kaikessa toiminnassamme.

Puheenjohtajan palsta

Puheenjohtaja TIMO MATTILA

Vielä on kesää jäljellä

Kirjoitan tätä elokuun lopun ja syyskuun alun sateisina päivinä. Etelästä on vyörynyt hyvin lämmintä ilmaa ja lämpötila on kohonnut liki kahteenkymmeneen asteeseen. Kesäloma on takana ja silloin pääsin irti työtehtävissä kokonaan ja mieli virkistyi lomalla. Loman vietimme suurimmalta osaltaan Kynsiveden rannalla Hankasalmen Venekoskella olevalla vuokramökillä. Tietysti viljelypalsalla oli käytävä pari kertaa viikossa. Sieltä olemme saaneet marjoja ja vihanneksia, kesäkurpitsoja olen jakanut muillekin.

Lomareissu

Teimme Venekosken mökiltä päivän reisin tutustuen lähikohteisiin. Aloitimme aamupäivällä Sepän Galleriasta, joka sijaitsee aivan naapurissa. Sepän Galleria on

Sepän Galleria.

Sepän Gallerian leikkimökki.

keramiikkapaja, jossa on valmistettu käsin keramiikka-astioita yli 40-vuoden ajan. Myynnissä oli paljon kippoja ja purnukoita, siellä voi ostaa paikallisia tuotteita.

Tämän jälkeen suuntasimme Hankasalmen asemalle Aseman kirpparille. Kirpparilla oli kaikenlaista tavaraa myytävänä sekä uusia että käytettyjä. Sieltä nappasin mukaan talvea varten villasukat ja -kynsikkäät. Nautimme kesäloman kunniaksi jäätelöt pihaterassilla.

Tämän jälkeen suuntasimme Rautalamelle ja Konttiravintola Mortonin synnysijoille. Kyllä oli hyvät hampurilaiset. Konttiravintola Morton on rantautunut nykyään jo seuraaville paikkakunnille Helsinki, Jyväskylä, Joensuu, Pieksämäki ja Varkaus. Vain Helsingin Morton on auki ympäri vuoden, muut ovat auki kesäisin.

Sitten oli vuorossa Kerkonkoski. Tutustuimme Tarmo-kauppaan Kosken Puotipiikaan ja sen jälkeen kahvitelimme Kerkonkosken keitaalla.

Aseman kirppari.

Kosken Puotipiika.

Töihin paluu

Palattuani 14.8.2023 innoissani töihin niin työnantajalta tuli jo tiistaina 15.8.2023 sähköposti YT-neuvotteluihin valmistautumiseen. Siinä varattiin YT-neuvotteluille kahdeksan kokousaikaa joka viikolle yksi. Tämän jälkeen mieli virkistyi lisää ja tämä tietää työntäyteistä syksyä meille Jyväskylän kaupungin pääluottamusmiehille.

Jyväskylän kaupungin hallitus päätti kokouksessaan 21.8.2023 aloittaa YT-neuvottelut koskien koko henkilöstöä. Virallinen YT-neuvottelukutsu saapui meille pääluottamusmiehille 24.8.2023. YT-neuvottelut käynnistyivät 30.8.2023 kaupunginjohtajan ja henkilöstöjohtajan johdolla. Henkilöstöjohtaja oli valmistellut aloituspalaveriin hyvin ja tässä kokouksessa kerrottiin YT-neuvotteluiden taustat.

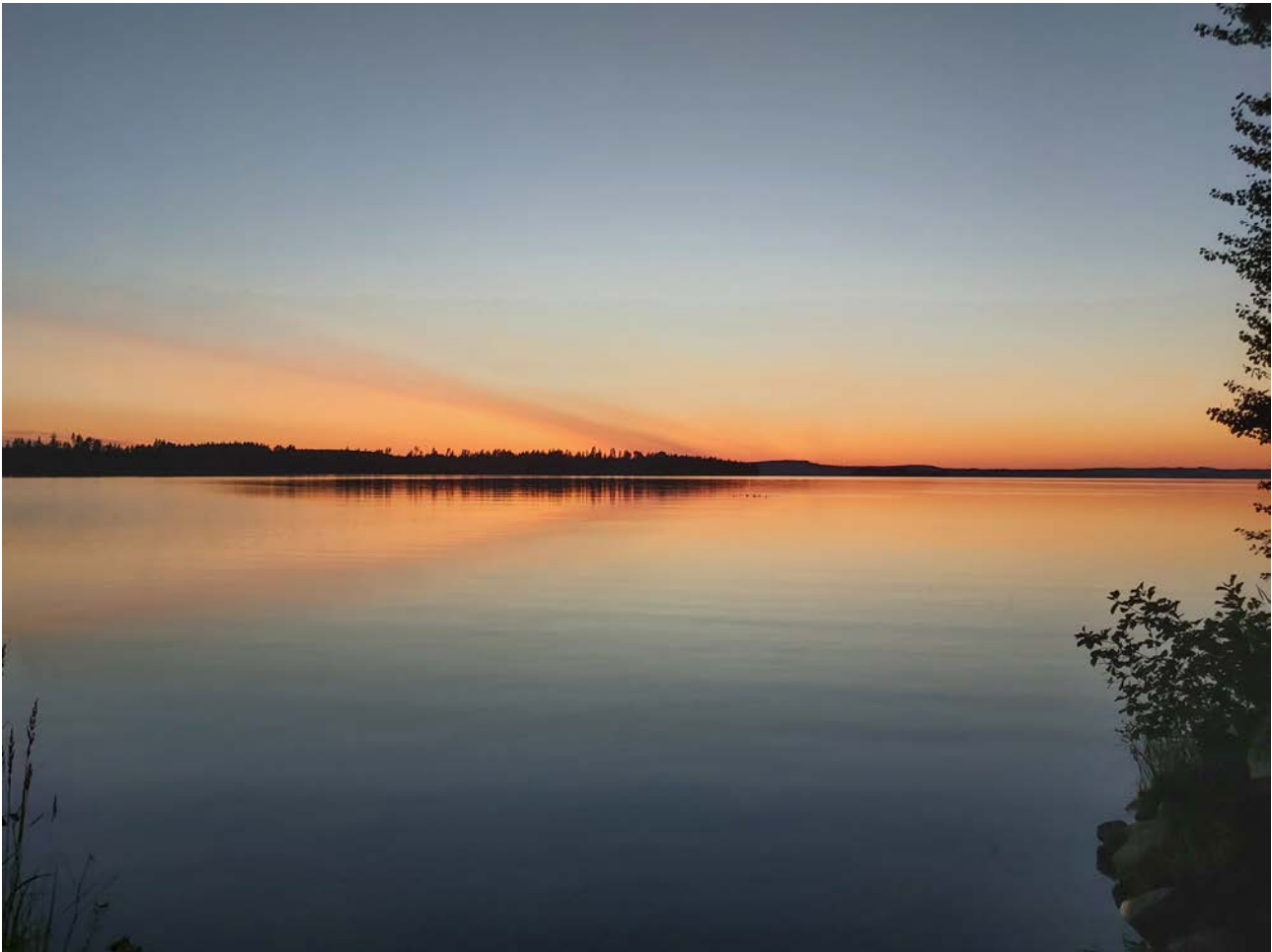
Kevään aikana oli jo tiedossa, että Jyväskylän kaupungin tulee säästää käyttötalouden kustannuksista 40 miljoonaa vuodessa.

Tämä pyritään saamaan aikaan kolmen vuoden aikana. Säästötavoitteet ovat vuosittain seuraavat: 21,6 miljoonaa vuodelle 2024, 11,3 miljoonaa vuodelle 2025 ja 7,7 miljoonaa vuodelle 2026. Säästötavoitteista pyritään tekemään pysyviä ja ne toteutetaan etupainoisesti, jotta kaupungin tilinpäätökset olisivat mahdollisimman vähän alijäämäiset.

Tämä säästötavoite tarkoittaa noin 10 % säästöä Jyväskylän kaupungin käyttötalousbudjettiin ja nämä YT-neuvottelut eivät tulleet yllätyksenä. Säästötoimenpiteitä on aloitettu miettiä siten, että jokainen palvelualue yrittää tehdä säästöt sen mukaan, minkä verran palvelualueen budjetti on koko kaupungin budjetista. Jokainen palvelualue on miettinyt, mistä toiminnoista voisi karsia ja miten voidaan saada tavoitellut säästöt aikaan. Nämä asiat tulivat esille ensimmäisessä YT-neuvottelukokouksessa.

Jyväskylän kaupungin YT-neuvottelut saivat näkyvyyttä valtakunnan uutisissa. YLE:n ja MTV3 uutiset kertoivat uutisinaan asiasta ja myös lehdistö oli kiinnostunut asiasta. Eniten kiinnostusta aiheutti, että nämä YT-neuvottelut koskevat koko henkilöstöä ja koskevat maksimissaan 490 henkilöä. Tämä ei tarkoita 490 henkilön irtisanomista, vaan tehtävät voidaan yhdistää, tehtäviä voidaan muuttaa, mutta tämä voi osittain koskea myös työntekijöiden irtisanomisia. Työnantaja tarkastelee neuvottelujen aikana, voidaanko luonnollista poistumaa hyödyntää neuvottelujen aikana.

Monissa muissakin kunnissa on aloitettu YT-menettelyt, Keski-Suomessa ainakin Laukaassa ja Jämsässä. Kuntien talous on huonontunut ja verotulot pienenevät. Kuntien on sopeutettava toimintojaan tulevien verotulojen mukaisiksi. Siksi kunnat joutuvat kääntämään viimeisenkin kiven saadakseen taloutensa kuntoon.

Ilta Kynsiveden rannalla.

Kouluttaja Kim Valtonen ja vasemmalta oikealle AIMO ARVONEN, Jouko Tervonen, Santtu Vainionpää ja Jari Lehdonkivi. Kuva Rita Hammaren.

Tietosuojakoulutus

Teksti PIRJETTA SIPIÄINEN-SALO

Tietosuojat ovat aina ajankohtaisia. Etenkin ay-maailmassa kulkevat tiedot ovat enemmän tai vähemmän salaisia. Aina kuitenkin äärimmäistä huolellisuutta vaativia. Kevään seminaarityöskentelyn yhtenä osuutena osallistujat saivatkin tieto- ja yritysturvallisuuden asiantuntija Kim Valtoselta Ahertava Oy:stä lyhyen katsauksen tietosuoja-asioihin. Tähän monisyiseen asiaan tutustuttiin lähinnä erimerkkitapausten välityksellä, tietosuojavaltuutetun ratkaisuilla ja keskustelulla, joka kumpusi omista kokemuksista tai luennoitsijan esittämästä diaesityksestä.

Kyberturvallisuuskeskus ja Kybersää

Koulutuksessa käytiin läpi mm. tietosuojatilannetta Suomessa sekä tutustuttiin Traficom / Kyberturvallisuuskeskuksen Kybersäähän. Kyberturvallisuuskeskus on viranomaisen, joka kehittää ja valvoo viestintäverkkojen ja -palvelujen toimintavarmuutta ja turvallisuutta sekä ylläpitää kansallista kyberturvallisuuden tilannekuvaa. Kyberturvallisuuskeskus kehittää ja tuottaa elinkeinoelämällä ja huoltovarmuuskriittisille toimijoille kyberturvallisuuspalveluita, jotka auttavat ylläpitämään ja kehittämään tietoturva nopeasti muuttuvassa maailmassa. Teleyritykset ja Kyberturvallisuuskeskus valvovat verkkoa haittaohjelmien ja haitallisen liikenteen aiheuttajien poistamiseksi.

Kybersää kertoo kuukauden merkittävistä tietoturvapoikkeamista ja -ilmiöistä. Tämä tuote on suunnattu ensisijaisesti eri

tasoilla organisaatioiden tietoturvallisuuden parissa työskenteleville. Lukija saa nopean kokonaiskuvan, mitä kyberturvallisuuskentällä on tapahtunut ja mitä on tulossa.

GDPR

Selvennettiin paljon puhuttanutta EU:n yleisen tietosuojasetusta, 2016/679, sen taustoja ja tarkoitusta. GDPR tulee sanoista General Data Protection Regulation. Se on henkilötietojen käsittelyä sääntelevä laki, jota alettiin soveltaa kaikissa EU-maissa keväällä 2018. Asetuksella Euroopan parlamentti, Euroopan unionin neuvosto ja Euroopan komissio yhdessä pyrkivät yhtenäistämään tietosuojaa koskeva lainsäädäntö kaikkien Euroopan unionin jäsenmaiden kesken. EU:n sisäisen säätelyn lisäksi asetus koskee myös tahoja, jotka tallentavat EU:ssa asuvien henkilöiden henkilötietoja Euroopan unionin ulkopuolelle.

Yleisen tietosuojasetuksen tarkoituksena on ensisijaisesti vahvistaa EU:ssa asuvien henkilöiden oikeuksia omiin henkilötietoihinsa sekä yksinkertaistaa sääntelyympäristöä niin, että sekä EU:n sisäinen että kansainvälinen liiketoiminta helpottuu. Käytännössä tämä tarkoittaa, että luonnollisten henkilöiden on voitava valvoa omia henkilötietojaan. Asetuksella annetaan luonnollisille henkilöille kaikissa jäsenvaltioissa samantasoiset ja oikeudellisesti täytäntöönpanokelpoiset oikeudet.

Asetus vahvistaa oikeusvarmuutta ja luottamusta käytännön toimivuuden sujumisesta luonnollisten henkilöiden, talouden toimijoiden ja viranomaisten kannalta. Sillä taataan oikeusvarmuus ja läpinäkyvyys talouden toimijoille, kuten mikroyrityksille sekä pienille ja keskusuurille yrityksille.

Asetuksella annetaan myös rekisterinpitäjille ja henkilötietojen käsittelijöille velvollisuudet ja vastuut.

Nimikkeiden viidakkko

Rekisterinpitäjä, käsittelijä, henkilötieto – mitä näillä käytännössä tarkoitetaan? Tätä asiaa koulutuksessa selvennettiin yksinkertaisin määritelmien. Rekisterinpitäjäksi kutsutaan henkilöä, yritystä, viranomaista tai yhteisöä, joka määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Rekisterinpitäjä vastaa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta koko käsittelyn elinkaaren ajan. Rekisterinpitäjän määritelmä on toiminnallinen; sillä pyritään kohdistamaan vastuu tietosuojasäännösten noudattamisesta sinne, missä käsittelyyn voidaan tosiasiallisesti vaikuttaa. Liittomme jäsenrekisteriä pitää KTK Tekniikan Asiantuntijat ry.

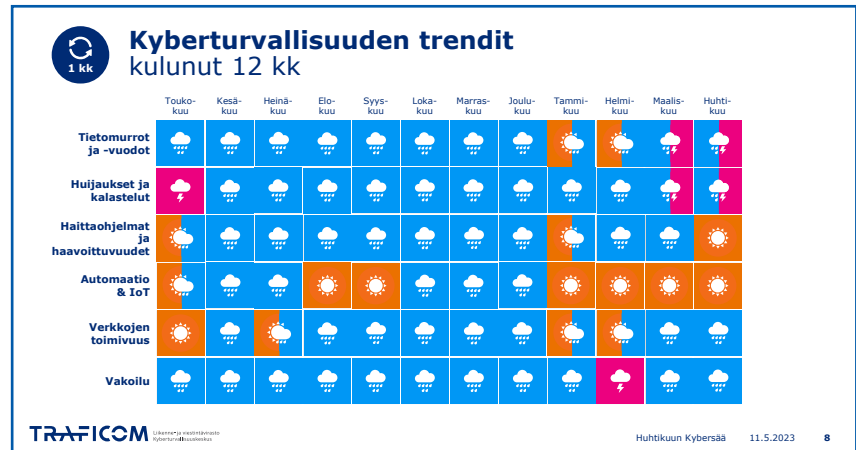
Rekisteröity on henkilö, jota henkilötieto koskee. Henkilötietoja ovat kaikki tiedot, jotka liittyvät tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön. Henkilötietoja voi olla talletettuna esimerkiksi sähköisissä tiedostoissa, tietokannoissa, paperilla, kortistossa, mapeissa tai ääni- tai kuvatalenteella.

Henkilötietojen käsittelijäksi kutsutaan rekisterinpitäjältä ulkopuolista tahoa, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun. Tietosuoja-asetuksessa on kuusi eri perustetta, joilla henkilötietojen käsittely on mahdollista. Ne ovat rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettu etu, rekisteröidyn suostumus, sopimus, rekisterinpitäjän lakisääteinen velvoite, elintärkeiden etujen suojaaminen ja yleistä etua koskeva tehtävä tai julkinen valta.

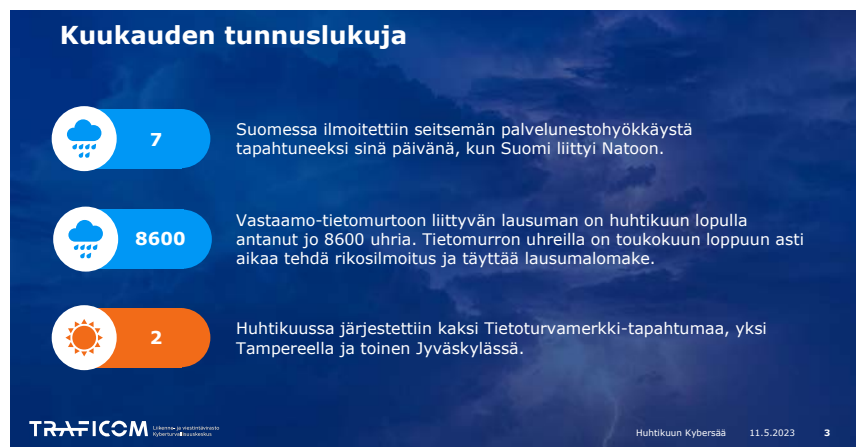
Suostumus antaa rekisteröidylle mahdollisuuden valvoa henkilötietojensa käsittelyä ja vaikuttaa henkilötietojen käsittelyyn peruuttamalla suostumuksen. Jotta suostumus on pätevä, sen on oltava yksilöity, tietoinen, aidosti vapaaehtoinen ja yksiselitteinen tahdonilmaisu. Rekisteröity voi antaa suostumuksen ennalta määritellyn, nimenomaiseen ja lailliseen tarkoitukseen. Jos henkilötietojen käsittelyn tarkoitus muuttuu, on pyydettävä uusi suostumus ennen käsittelyn aloittamista. Suostumuksen alaikäraja on 16 vuotta.

Rekisteröidyn oikeudet

Tietosuoja-asetuksessa määritellään rekisteröidyn eli luonnollisen henkilön, jota henkilötieto koskee, oikeudet liittyen henkilötietojen käsittelyyn. Rekisteröidyllä

Kyberturvallisuuden trendit.

Kybersään tunnuslukuja.

Kybersää huhtikuu.

tarkoitetaan luonnollista henkilöä, jota koskevia henkilötietoja ollaan käsittelemässä.

Asetuksen myötä rekisteröidyllä on oikeus tarkistaa hänestä tallennetut tiedot, saada tieto siitä, miten henkilötiedot on kerätty sekä miten niitä käsitellään ja kenelle niitä annetaan. Näin ollen hänellä on

oikeus läpinäkyvään informaatioon käsitte-lyä koskien (tietosuojaseloste), oikeus saada pääsy tietoihinsa ja oikeus saada tieto tietomurrosta (korkean riskin tiedot).

Lisäksi rekisteröidyllä on oikeus oikaista mahdolliset väärät tiedot sekä poistaa tietonsa rekisteristä eli tulla unohdetuksi.

Rekisteröidyllä on oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä sekä pyytää henkilötietojen käsittelyn rajoittamista.

Rekisteröidyllä on myös mahdollisuus siirtää tiedot toiselle organisaatiolle tai toiseen järjestelmään.

Lisäksi rekisteröidyllä on oikeus olla joutumatta perusteetta automaattisen päätöksenteon kohteeksi eli oikeus välttää automatisoitu yksittäispäätös.

Poikkeuksen rekisteröidyn oikeuksiin muodostaa joiltakin osin anonymisoitu tieto, jota rekisterinpitäjä ei voi enää yhdistää yksittäiseen henkilöön.

Rekisterinpitäjän velvollisuudet

Rekisterinpitäjän tietosuojavelvollisuudet koskettavat kaikkia organisaation käsittelemiä henkilötietoja, olipa kyseessä yksityishenkilöiden, yhteistyökumppaneiden, asiakkaiden tai organisaation henkilöstön tiedot. Rekisterinpitäjän on pystyttävä osoittamaan, miten se on varmistanut tietosuojavelvollisuuksien toteutumisen toiminnassaan tarvittavin teknisin, hallinnollisin ja organisatorisin toimenpitein.

Toimenpiteitä, joilla tietosuojavelvollisuuden täyttymistä osoitetaan, ovat mm. seloste käsittelytoimista eli henkilötietojen käsittelyn yleinen kuvaus, niihin liittyvät sopimukset ja käsittelyn oikeusperustetta koskevat arviot, suostumuksiin liittyvä dokumentointi, ohjeet rekisteröidyn oikeuksien toteuttamiseksi, erilaiset ohjeistukset koskien informaatiokäytäntöjä ja muuta

toimintaa, riskiarvioita koskeva dokumentaatio sekä toteutetut tekniset ja organisatoriset suojatoimenpiteet sekä mahdolliset henkilötietojen tietoturvaloukkausten dokumentointi ja tätä koskeva prosessi.

Tietosuojariskien hallinta

Tietosuojatyön kokonaisvastuu on organisaation ylimmällä johdolla. Jokaisella henkilökuntaan kuuluvalla on vastuu tietoturvan toteuttamisesta omalta osaltaan ja vastuu ilmoittaa tietosuojapoikkeamista. Rekisterinpitäjän on arvioitava henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä aina, ennen kuin

se ryhtyy käsittelemään henkilötietoja. Riskianalyysin avulla tunnistetaan jo suunnitteluvaiheessa ne toimenpiteet, joihin sen on ryhdyttävä riskien hallitsemiseksi ja henkilötietojen asianmukaisen käsittelyn turvaamiseksi. Rekisterinpitäjän on varmistettava myös tietosuojaperiaatteiden tehokas toteutuminen suhteessa käsittelyyn liittyvään riskiin.

Tietoriskien ja riskianalyysit on tehtävä ennen palveluiden ja järjestelmien käyttöönottoa.

Lähteenä käytetty mm. koulutuksessa esitettyjä dioja

Tietosuojaan poikkeustilan 112

Ilmoitus tietomurrosta tai henkilötietojen muusta joutumisesta väärin käsiin toimitettava **viranomaiselle** 72 tunnin kuluessa siitä, kun murrosta saatiin tieto:

- Mitä tietoja vietiin?
- Millaisen riskin ne muodostavat?
- Millaisiin toimiin asian johdosta on ryhdytty?
- Erityisen korkean riskin tapauksissa asiasta on ilmoitettava myös rekisteröidylle, jonka tiedot ovat joutuneet väärin käsiin.
- Toisin sanoen, kun tietomurto/tietojen katoaminen on jo tapahtunut ja organisaatiolla ei ole selvää toimintapolitiikkaa tällaisiin tilanteisiin, on se jo auttamatta myöhässä.

Henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta täytyy ilmoittaa **valvontaviranomaiselle**, jos loukkauksesta voi aiheutua riski luonnollisten henkilöiden oikeuksille ja vapauksille. Suomessa valvontaviranomaisena toimii tietosuojavaltuutetun toimisto.

- Henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta on ilmoitettava tietosuojavaltuutetun toimistolle ilman aiheetonta viivytystä ja mahdollisuuksien mukaan 72 tunnin kuluessa siitä, kun rekisterinpitäjä on tullut tietoiseksi tietoturvaloukkauksesta.
- Ilmoituksen voi myös tehdä, vaikka tietoturvaloukkaus ei olisi vakava.

”Potilasvuoteen salainen elämä Meilahdessa”

Teksti ja kuvat PALVELUESIHENKILÖ, MEILAHDEN TORNISAIRAALA, ja JUKO:N PÄÄLUOTTAMUSMIES TANJA SALOMAA

Olen palveluesihenkilö Tanja Salomaa Meilahden Tornisairaалassa. Aloitin työurani HYKS Meilahden sairaalassa 1987 talouspäällikön alaisuudessa. Vuosien saatossa tehtävänimikkeet ovat muuttuneet siivoustyönjohtajasta työnjohtajan kautta laitoshuoltopäälliköksi, josta palveluesimieheksi ja siitä palveluesihenkilöksi. Myös organisaation nimet ja rakenteet ovat muuttuneet. Pitkä matka on kuljettu Meilahden sairaalan siivoustoimistosta HYKS Laitoshuollon keskukseseen, josta Huoltopalvelukeskuksen kautta HUS-Desikoon ja josta muutosten kautta Tukipalveluihin ja myöhemmin HUS Asviaan. Organisaatio muutokset jatkuivat nykyiseen HUS yhtiön Runkopalveluihin. Tietokoneet, älypuhelimet, digitalisaatio ja yleensäkin tekniikan kehittyminen on vaikuttanut paljon omaan työhön.

Tässä yksi kuvaus tekniikan toimintojen vaikutuksesta ja kehityksestä potilasvuoteiden puhdistuksessa ja huollossa.

Vuodesta 2015 lähtien Meilahden tornisairaalan peruskorjauksen valmistumisen yhteydessä aloitti toimintansa keskitetty Sairaalasänkyjen huolto- ja puhdistuspalveluyksikkö, jonka käytännön toiminnasta olen vastannut alusta alkaen näihin päiviin saakka. Yksikössä on Suomen ensimmäinen sairaalasänkyjen puhdistamiseen kehitetty desinfiointiva pesukone ja yksikössä on tehty paljon kehitystyötä konepesun kestävien sairaalasänkyjen osalta ja etsitty vesipesun kestäviä patjoja.

Silloisen Merivaaran nykyisen Lojeerin konepestävät Carena sängyt on kehitetty ja testattu tässä yksikössä. On myös tehty paljon yhteistyötä eri toimijoiden,

kuten Mielen, Lojerin, Lääkintätekniikan, HUS Kiinteistöjen edustajien kanssa, jotta toiminta on saatu nykyiselle tasolle palvelemaan potilaita parhaalla mahdollisella tavalla. Myös Tietohallinto on ollut mukana paikannusjärjestelmän käytön osalta. Sängyissä on seurantatägi, joka on kytketty paikannusjärjestelmään. Paikannusohjelmasta voidaan seurata, missä yksiköissä sängyt sijaitsevat, mikä on tägien patteiden varaustaso sekä järjestelmästä saatavaa tietoa käytetään myös laskutuksen perusteena konepestäville sängyille.

Sänkyhuoltoyksikön tehtävä on tuottaa potilaille puhtaita, oikein pedattuja ja huollettuja potilassänkyjä. Nykyinen Runkopalvelut omistaa sängyt, joita vuokrataan sovittujen palveluiden piiriin kuuluviin yksiköihin. Nämä yksiköt tilaavat tarvitsemansa

Sänkyjen pesupuoli.

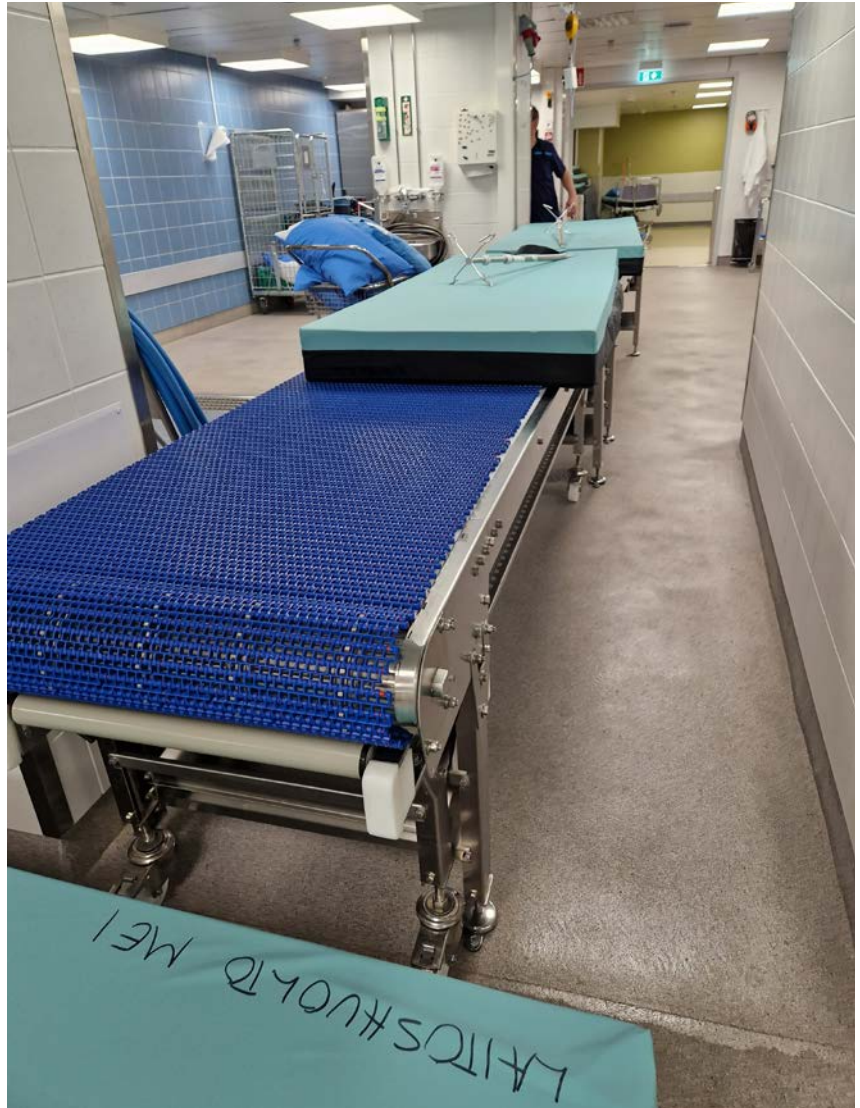
Pesukoneen ohjausnäyttö.

sängyt Apotti-järjestelmän kautta ja potilaskuljettajat kuljettavat yksikön tilaaman sängyn. Kehitystyön yksi tärkeimmistä lähtökohdista oli se, että potilasasiakas saisi olla samassa vuoteessa koko hoitajakson ajan, eikä turhaan tarvitsi siirtää sängystä toiseen, kun hoitava yksikkö vaihtuu. Aikaisemmin potilaat siirrettiin aina sängystä toiseen, jos osasto vaihtui. Tämä oli raskasta potilaille ja teetti paljon työtä osastoilla.

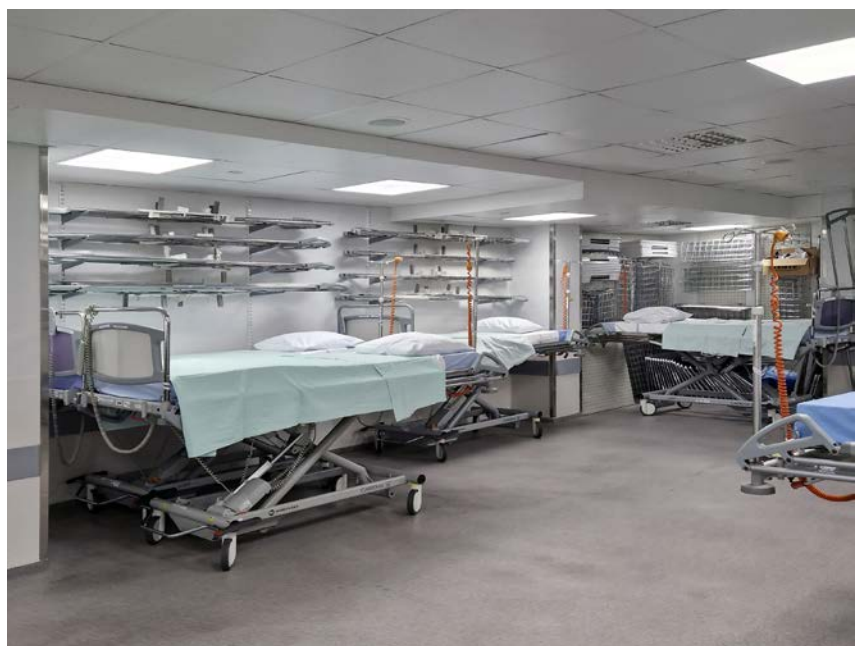
Potilaiden kotiutuessa sänky vapautuu ja ennen lähettämistä sänkyhuoltoon, osastoilla sängyistä poistetaan hoitovälineet ja liinavaatteet. Sänky palautetaan perusvarustuksessa eli sänky kahdella laidalla, tippatelineellä ja patjalla sänkyhuoltoyksikköön. Näiden toimenpiteiden jälkeen tilataan kuljetus sänkyhuoltoyksikköön ja potilaskuljettajat toteuttavan sen. Osastot toimivat samalla päivärhythmillä ja tämän takia sängytkin vapautuvat potilailta samanaikaisesti iltpainotteisesti. Tämä aiheuttaa ruuhkaa sänkyhuoltoyksikössä ensin likaisten sängyjen vastaanottopuolella ja siitä edeten pesupuolelle ja jatkuen ketjussa puhtaalle puolelle sängyjen petaukseen ja varastointiin.

Sängyt asetetaan pesuasentoon konepesua varten, niin samalla testataan sängyn kunto ja toiminta. Jos havaitaan häiriöitä, niin sänky lähetetään huoltoon. Konepestävät sängyt pestään koneessa, jonka pesuaika oli aluksi 7 minuuttia ja 18 sekuntia. Tämä aika testattiin toimivaksi pesukonevalmistajan, sänkytoimittajan ja sänkyhuollon yhteistyössä. Yhteistyön ja kehittämisen tuloksena on pesuaikaa saatu kirittyä 6 minuuttiin ja 23 sekuntiin. Ajalla on iso merkitys, sillä sänkyjä tulee 70–130 kappaletta päivittäin. Vaihtelu sänkymäärissä on suurta ja vaikeasti ennakoitavaa, koska kaikki perustuu potilaiden kotiuttamiseen. Laskennallisesti suuntaa antava määrä on potilaiden keskimääräinen hoitajakso 3,8 vuorokautta Meilahden Tornisairaalan vuodeosastoilla.

Sänkyhuolto yksikössä työskennellään seitsemänä päivänä viikossa. Työskentely tapahtuu aamu- ja iltavuorossa ja on iltpainotteista. Työ on fyysisesti kuormittavaa johtuen sängyjen liikuttelusta, patjojen nostelusta puhdistuslinjalle ja niiden käsin puhdistuksesta mikrokuitupyhkeellä, puhdistettujen patjojen nostamisesta takaisin puhtaisiin sänkyihin. Lopuksi sängyt pedataan sovitun käytännön mukaisesti. Sängyt ovat sähkökäyttöisiä konepesun kestäviä 80 cm ja 90 cm tavallisia ja röntgenkasettisänkyjä.

Patjan puhdistuslinjasto.

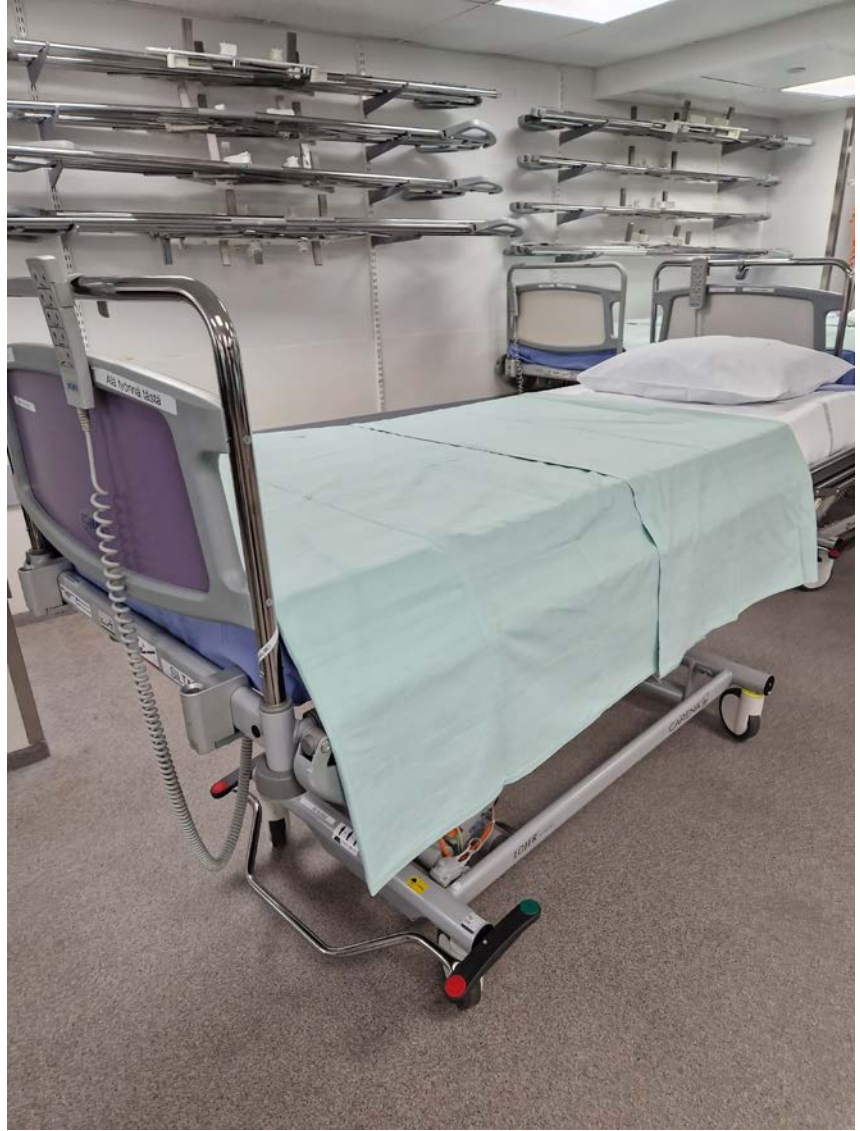
Puhtaiden sängyjen varasto.

Sänky menossa pesukoneeseen.

Sänky pesukoneessa.

Puhdas pedattu sänky.

Yli kahdeksan vuoden ajan yksikön esihenkilönä toimiminen, kokemus käytännön toiminnasta, kehittämisestä ja eri yhteistyökumppaneiden kanssa kehitystyön tekemisestä on antanut minulla Suomen parhaita tuntemusta ja tietämystä käytännön työstä sänkyhuoltoyksikössä. Osaamistani, tietämystäni ja kokemuksiani sekä käytännön hyviä toimintamalleja olen jakanut ympäri Suomea tulleille eri terveydenhuollon yksiköiden vierailijoille, jotka ovat tulleet tutustumaan sänkyhuoltoyksikköön. Olen jakanut tietojani ja taitojani eri laitosten ja yksiköiden suunnittelu- ja kehittämishankeisiin.

TANJA SALOMAA

Kiireisen työelämän rinnalla olen aina ollut kiinnostunut myös ammattiyhdistystoiminnasta. Pitkän linjan toimijana olen ollut mukana liiton toiminnassa TS-sopimuksen alusta lähtien sekä KTL:n ja sen paikallistasolla eri tehtävissä tähän päivään asti. Tällä hetkellä toimin kolmatta kautta HUSin JUKO:n TS-puolen koordinoivana pääluottamusmiehenä. Siinä HUSin toiminta on tullut tutuksi niin onnistumisien kuin kehityskohteiden kautta.

Yli neljä vuosikymmentä samalla työnantajalla

Teksti HANNELE LEHIKONEN

Keskikoulun jälkeen lukioon meno ei jostain syystä tuntunut ykkösvaihtoehdolta, vaikka koulunkäynti olikin ollut mieluisaa. Työläis-perhetaustan omaavana kotoa annettiin ymmärtää, että sitten vain töitä hakemaan.

Lempäälän kunnan palvelukseen astuin syksyllä 1975, lähetiksi hallinto-osastolle. Viikkoa aikaisemmin olin täyttänyt 16 vuotta.

Tampereentie 6 rakennuksesta, joka on nyt saanut väistyä kuntakeskuksen uudelleen rakentumisen myötä, posti kulki matkassani eri toimistoihin. Lähetinä oloa aikana tuli tutuksi mm. spriimonistuskone, jolla sotki sormensa musteeseen, jollei ollut varovainen. Lähetin työhön kuului paljon muutakin toimistotyötä kuin postien juokuttaminen.

Jälkeenpäin ajatellen oli ilo tutustua ihaaniin työkaveriiniin, joista osan kanssa pidän edelleen yhteyttä. Silloin sain myös ensikosketuksen Lempäälän kunnan organisaatioon.

Vaikkakaan en siinä vaiheessa ajatellut, että edessäni on "lopun ikäni" kestävä työura, olinhan pienenä haaveillut kampaajan, arkkitehdin (rakastin piirtämistä) tai matkavirkailijan urasta (tykkäsin koulussa kielistä).

Reilun vuoden kuluttua aukesi teknisen toimen puolella toimistoapulaisen toimi, jota hain. Ajattelin varmaan, että katsootaanpas mitä se toisi tullessaan, sillä viihdyin työssäni.

Työpisteeni oli samassa huoneessa kartanpiirtäjän ja maanmittausteknikon kanssa. Normaalien toimistotöideni lisäksi sain tehdä pieniä piirtotehtäviä, karttoja ym. Silloin piirrettiin ja väritettiin käsin esim. kaikki kaavakartat.

Tämä paikka antoi inspiraation kartanpiirtäjäkouluun Hämeenlinnaan. Sain työsuhtelomaa koulun ajaksi, kolmen vuoden sitoumuksella.

Kunnan kasvun myötä toimistoapulaisen toimi lakkautettiin ja perustettiin toinen kartanpiirtäjän virka keväällä 1981, johon minut valittiin. Työnkuvaani kuuluivat mm. kaavojen piirtäminen ja kaikki kaavoitusprosessiin liittyvät asiat sekä kartta-arkistosta vastaaminen.

Kaavojen piirtämisessä "työkaluina" oli

kolmioviivain, sabluunat, joilla tehtiin tekstit ja eri kuviot, sekä mustetäyttökynät.

Pikkuhiljaa maanmittausteknikon alaisuudessa sain mittauspuolen tehtäviäkin kuten pinta-alalaskuja, liitekarttoja sekä mittausmiesten mittauspuolen viemäjä digicoordilla kartalle, joka oli 80-luvun esim. pohjakarttojen ajantasallapidon tärkeä perustyökalu.

Ensikosketus tietokonemaailmaan oli 80-luvun alussa, kun kaavoitus- ja mittauspuolen hommat alkoivat kiinnostaa vuosi vuodelta enemmän ja niinpä suoritin oppisopimuskoulutuksena kartoittajatuokinnon Hämeenlinnassa.

Ammattityön kehittyminen

1990-luvun alkupuolella yleistyivät tietokoneet piirto-ohjelmiseen työssäni. Alkuun tuntui haikkealta, kun käsin tehdyissä kartoissa pinnat näyttävät niin eläviltä. Aineiston käsittely Microstationin Stella-piirto-ohjelmalla tietysti nopeutui kuin myös kaavojen ja pohjakarttojen osalta esim. uusien kiinteistöjaotuksen (lohkominen) päivittäminen ja pohjakartaston numeerinen ylläpito sekä myös asiakaspalvelu.

Samalla alkoi tietojenkäsittelynkin kursitukset muutoinkin, koska esim. Excel-taulukoista oli iso apu kunnan maaomaisuuden hallinnassa.

2000-luvun alkupuolella kartanpiirtäjän nimike muutettiin suunnitteluavustajaksi. Sen todettiin kuvaavan paremmin työtehtäviäni.

Kunnan kasvun myötä tehtävät laajeni- vat ja työmäärät kasvoivat. Mieleenpainuvimmat "projektit" vuosienvarrella, joissa olen saanut jollain tavalla työssäni olla mukana, ovat Marjamäen alue (Ideapark) ja Annisto (Vuoreksen Lempäälän puoli).

Tässä vain pieni otanta työtehtävistäni, vaikka välillä tuntui, että on "joka paikan höylä". Olen luonteeltani aina valmis auttamaan ja monesti sain kuulla "Kysykää Hannelelta, se tietää".

Näin se maailma on muuttunut muuttamassa vuosikymmenessä aivan toisenlaisiksi. Digitalisoinnista tultua arkipäivää 98 % työstäni tapahtuu tietokoneella.

Digicoord. Kuva Hannele Lehikoinen.

Lisäksi voisin mainita vielä, että vihdoinkin Lempäälän kunnan työntekijät saatiin saman katon alle. Uusi Lempäälä-talo valmistui joulukuksi 2020. Muutto sattui juuri koronapandemian alkuun, joten työskentely uudessa toimistossa jäi alkuun hieman vaja- vaiseksi. Nyt siellä tapaa jo useita työkavereita, mikä ilahduttaa ainakin minua. Alan olla jo eläkeiän kynnyksellä ja oman osuuteni Lempäälän kunnassa tehnyt. Minulta on monesti kysytty, miten olen näin kauan ollut kunnalla, 48 vuotta? Olen viihtynyt työssäni ja vuosien kokemus erilaisista tehtävistä ja ihanat työkaverit on auttanut jaksamaan.

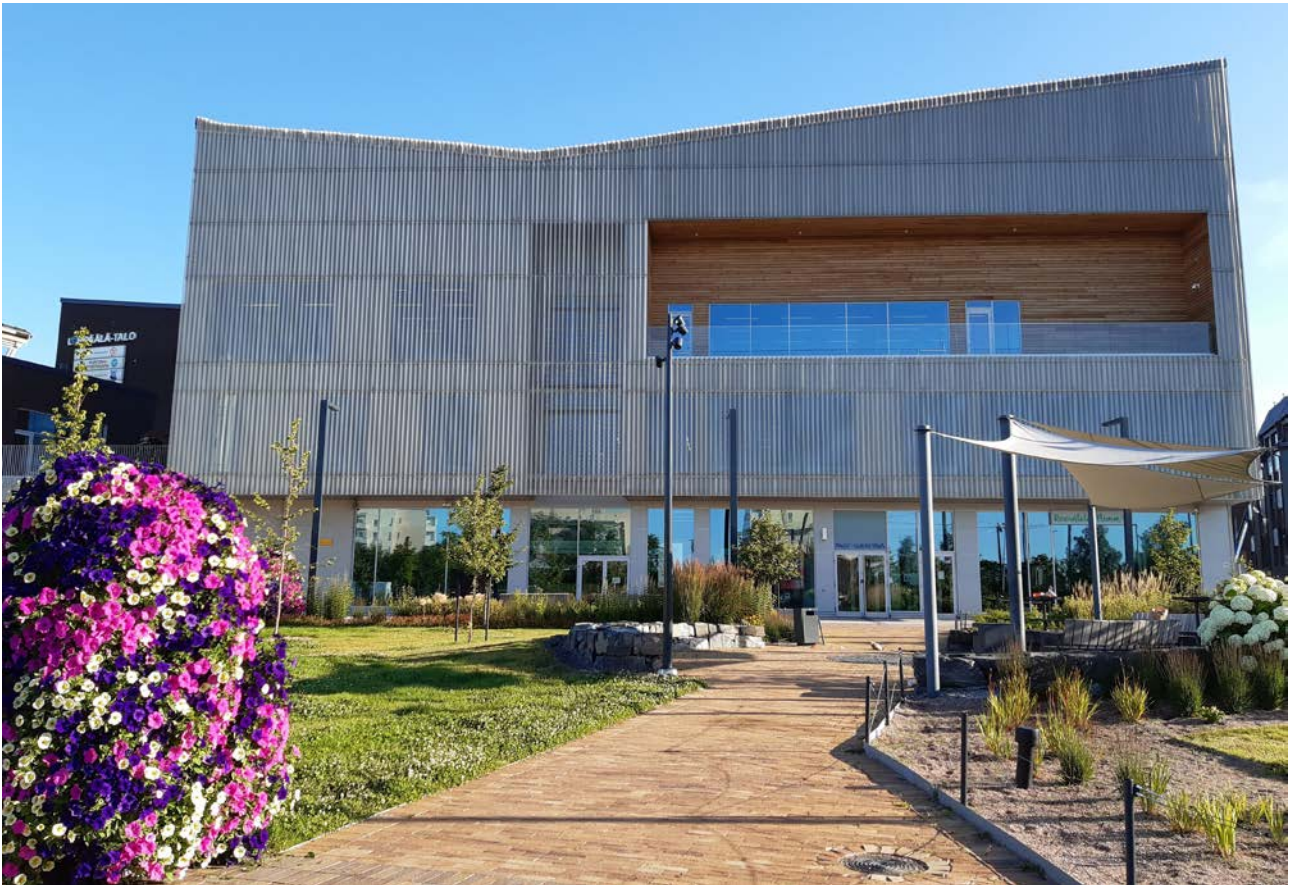
En ole pelännyt muutoksia, vaikka kunnan organisaatiotakin on muokattu useasti.

Ammattiyhdistystoiminta

Lähetin ja toimistoapulaisen työsuhteessa ollessani liityin Kunta-alan ammattiliittoon KTV. Ay-toiminnan kiinnostus yleisesti tuli pikkuhiljaa kuvioihin mukaan.

Kaikki alkoi varmaankin työsuojelutoimikuntaan valittuna 1986–1989.

Liityin Tampereen Seudun Kuntien Tekniset ry:n 1981, tänä päivänä Tampereen Seudun KTL ry, jonka johtokunnan jäsenenä olen ollut 2000 lähtien ja taloudenhoitaja 2013 ...edelleen.

Lempäälä-talo. Kuvaaja Mira Puurtinen.

STTK-J:n Lempäälän Seudun paikallisyhdistyksessä olen varajäsenenä (KTL) vuoden verran ja KTN:n paikallisyhdistyksen varajäsenenä (KTN) vuodesta 1987–1997 sekä työntekijän 2. työsuojeluvastavaltuutettuna (KTN).

Teknisten sopimuksen saaminen vuonna 1995 oli yksi iso etappi luottamusmiestoimintani aikana.

Pääluottamusmieaikana yhteisillä kursseilla ja tapaamisilla muiden kuntien ja kaupunkien luottamusmiesten kanssa ajatustenvaihto oli tärkeää. Toivottavasti tänä päivänäkin yhteistyö luottamusmiesten kesken on keskiössä.

Näkemykseni muutoin ikävä kyllä on, että uusia jäseniä on hankala saada mukaan paikallistalossa ay-toimintaan. Joitain paikallisyhdistyksiä on yhdistetty juurikin aktiivisten jäsenien puuttuessa. Se on ongelma kaikissa yhdistyksissä. Syitä voi olla monia, osin myös tietämättömyyttä, mitä hyötyä ammattiyhdistyksestä on, varsinkin aikana, jolloin epävarmuus nostaa päätään joka työpaikalla.

Ay-toiminta kaikissa muodoissaan on tuonut paljon iloa ja ystäviä elämään, joten SUOSITTELEN uusia jäseniä rohkeasti toimintaan mukaan!

Harrastukset

Harrastuksiksi voisi luonnehtia myös puoluetoiminnan, Vasemmistoliton mandaatilla sitoutumattomana.

Lempäälän kunnanvaltuustossa olen ollut vuodesta 2013 ja kunnanhallituksessa vuodesta 2017 lähtien. Maakuntahallituksen varajäsenenä piipahdin 4 vuotta.

Lempäälän seurakuntakin on tullut tutuksi kirkkovaltuuston jäsenenä vuodesta 2018 lähtien.

Olen mukana myös useassa yhdistyksessä johtokunnan jäsenenä

mm. Ehtookoto ry, Werstas ry, Lempäälän Ampujat.

Rakas keilaharrastukseni tamperelaisen Keilaseura Missarin riveissä on kestänyt jo vuodesta 1996 asti.

Lempäälän Ampujat -ampumaseurassa vuosien varrella olen toiminut mm. seuran sihteerinä 14 vuotta. Kilpailemassa pienoispistoolilla tuli käytyä noin kahdeksan vuotta, nyt olen vain rivijäsenenä.

Vapaapalokunnassakin tuli touhuttua sen verran, että minulle myönnettiin Hämeen Pelastusliitto ry:n Palonsammutuksen ja pelastustyön ansiomitali vuonna 1993.

Kuten tekstistä näkyy, niin aika monessa olen ollut ja olen edelleen mukana. **Vierivä kivi ei sammaloidu!**

Näiden tekstien myötä toivotan kaikille KTL Tiedottaa -lehden lukijoille oikein antoisaa ja hyvää syksyä!

HANNELE LEHIKONEN

Hannele Lehikoinen, synnyin syyskuussa 1959, Lempäälän Kuljussa. Keskkouluni olen käynyt Tampereen Normaalilyseossa, ammattikoulun kartanpiirtäjälinjan 1979–80 sekä kartoittajatutkinnon 1995–1997, Hämeenlinnassa. Asun edelleen Lempäälässä, keskustassa rauhallisella asuinalueella vanhassa rintamamiestalossa. Perheeseeni kuuluvat aviomies Raine, Ernesti-kissa sekä omilleen jo muuttanut poika Riku.

Pelastustoimi osana hyvinvointialueita

- Aloitusvuoden tunnelmia Etelä-Karjalasta, Pohjois-Pohjanmaalta ja Satakunnasta

Teksti JUKKA VALTOAHO, PALOPÄÄLLIKKÖ, ETELÄ-KARJALAN PELASTUSLAITOS | Kuvat ETELÄ-KARJALAN PELASTUSLAITOS

Kuntien rahoittamien 22 maakunnallisen pelastustoimen toiminta päättyi 31.12.2022. Niiden toimintaa jatkavat 1.1.2023 valtion rahoittamina 21 hyvinvointialuetta sekä Helsingin kaupunki, jotka tuottavat alueillaan sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen palvelut.

Kaikille pelastuslaitoksille yhteisiä haasteita hyvinvointialueiden muodostamisessa ovat olleet tiukat valmisteluaiakataulut eri osa-alueiden osalta (mm. henkilöstö, ICT, kiinteistöt, käyttöomaisuus, sopimukset). Joillakin hyvinvointialueilla on pyritty heti aloitusvaiheessa myös organisaatiomuutoksiin, jotka ovat koskeneet myös pelastuslaitosta. Tyypillistä on ollut myös se, että on ajateltu pelastustoimen pienenä, noin 2 % hyvinvointialueen budjetista käytävänä toimijana, olevan melko vaivaton

harmonisoitava sote-organisaation toimintakulttuuriin ja -tapaan. Joillekin henkilöille on saattanut tulla täytenä yllätyksenä, kuinka esimerkiksi pelastusviranomaisstatus on yksiselitteisesti estänyt joitakin yhdenmukaisuusvaatimuksia. Myös sopimuspalokuntalaisten rooli pelastustoimen palvelutuotannossa ja eräiden työnantajavelvoitteiden kohdistuminen myös heihin, on ollut osalle hyvinvointialueen valmistelijoista täysin uusi asiat.

Lisäpainetta pelastuslaitoksille on hyvinvointialuevalmistelun ohella tullut myös valtion suunnasta. SM lähetti alkuvuonna pelastuslaitoksille hyvinkin mittavan tietopyynnön. Samaan aikaan pelastuslaitokset aloittivat myös pelastustoimen palvelutasopäätösten laatimisen. Palvelutasopäätös on hyvinvointialueella pelastustoimen palvelutuotantoa

ohjaava asiakirja. Lisäksi pelastuslaitosten siirtyminen turvallisuusverkko TUVE:n käyttäjiksi aiheuttaa lisätyötä työtä niin ICT-asennusten, tilaturvallisuusratkaisujen ja laitekannan vaihtumisen myötä.

Tällä hetkellä Etelä-Karjalan pelastuslaitoksessa eniten harmia aiheuttaa ylikuormitettu palkanlaskenta, jonka tuottaa moni maakunnallinen yhtiö. Kun saman yhtiön alueella perustetaan yhtä aikaa useampi hyvinvointialue erilaisine ratkaisuihin, niin ongelmilta lienee lähes mahdotonta välttää. Ja kun yhtälöön otetaan mukaan täysin uusi HR-tietojärjestelmä, niin asiat eivät ainakaan helpotu. Palkka- ja palvelussuhdeasioissa tietojen muuttaminen tai korjaaminen voi viedä nyt pitkänkin ajan. Varsinainen palkanmaksu on kuitenkin sujunut vuoden alusta saakka pääosin täysin moitteetta.

Osittain itseaiheutettua lisävaivaa on syntynyt viime vuonna päivitetyistä pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien välisistä palokuntasopimuksista, joiden sisältö nojautui sen hetken tietoon, eikä kaikkia hyvinvointialueesta johtuvia muutoksia osattu ottaa huomioon.

Palomestari **Harri Salonen** Satakunnan pelastuslaitoksesta kertoo, että suurin muutos on ollut pelastuslaitoksen oman toiminnan uudelleen organisointi. Pitkään käytössä olleet alueelliset toimialueet lakkautettiin, samoin kuin niitä johtaneiden aluepääliköiden virat. Myös perinteistä yhteistoimintamallia sopimuspalokuntien kanssa uudistettiin merkittävästi. Aiemmin sopimuspalokunnille oli nimetty vastuupalomestareita, jotka työskentelivät samalla toimialueella sopimuspalokuntien kanssa. Nyt sopimuspalokunta-asiat on keskitetty yhdelle päällystöviranhaltijalle. Salosen mielestä uudistuksessa on aiemmin selkeät toimenkuvat hämärtyneet mm. kalustohankintojen osalta.

Apulaispalopäällikkö **Antti Hanhineva** työskentelee Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksessa. Tämä uusi pelastuslaitos syntyi Jokilaaksojen ja Oulu-Koillismaan pelastuslaitosten yhdistymisestä. Hanhinevan mielestä hyvinvointialueen alkutaipaleella suurimmat murheet ovat aiheutuneet palkanmaksun ongelmista niin ammattikiin sopimushenkilöstön osalta. Pahimmillaan yhden yksittäisen työntekijän työsopimus on pitänyt laatia neljä kertaa ennen kuin palvelussuhdetiedot on saatu kuntoon. Aiempaan verrattuna myös päivittäistavaroiden, varaosien ja pienkaluston ostaminen on muuttunut kankeammaksi, koska mahdollisimman suuri osa hankinnoista pyritään tilaamaan yliopistollisen sairaalan keskusvaraston kautta.

Tehdyllä uudistuksella, jossa pelastustoimi on jatkossakin erillinen, sosiaali- ja terveystoimen kanssa rinnakkainen toimiala, haluttiin vahvemmalla valtakunnallisella ohjauksella parantaa entistä yhdenmukaisempien ja siten yhdenvertaisempien pelastustoimen palveluiden tuottamista koko maassa. Lisäksi uudistuksen tavoitteena oli

kehittää pelastustoimen toimintaa valtakunnallisena järjestelmänä ja ennen kaikkea asukkaille parantuneena palveluna. Tavoitteiden toteutumista päästään arvioimaan vasta muutaman vuoden kuluttua, joten sillä aikaa me teemme parhaamme.

Minun tarina

Teksti ja kuvat MARKKU MONONEN

Olen Markku Mononen 63-v., Karjalan poiki. Olen syntynyt Tohmajärvellä, Pohjois-Karjalassa, missä olen viettänyt lapsuus- ja nuoruusajan. Koti oli Suuri-Onkamojärven rannalla, maatala, jossa oli lypsylehmiä, hevon ja muita eläimiä. Kolme veljestä leikki ja kisaili pihalla, ahoilla ja metsissä. Onkiminen järven rannalta oli mieluista puuhaa.

1700-luvun alusta asti olleen sukutilan jatkaminen oli ajatuksissa pienestä pitäen. Veljeksistä vanhimpana ja ainoana maataloudesta kiinnostuneena, läksin opiskelemaan Nurmekseen, Hovilaan. Vuonna 1979 valmistuin maanviljelysteknikoksi. Ennen armeijaa Hyvinkäällä opistossa suoritin työnjohtaja-tilanhoitajakoulutuksen.

Armeija-aikani vietin Onttolassa ja Immolassa (rajan sissi). Armeijan jälkeen muutto työnperässä Imatran kupeseen, Rauhan sairaalan (A-mielisairaala) maatilalle töihin. Tämä työpaikka opetti paljon kärsivällisyyttä ja suhtautumista erilaisiin ihmisiin. Sairaalan potilasryhmä kävi parina päivänä viikossa terapiatöissä maatilalla. Noina päivinä tapahtui usein kiehtovia kommelluksia.

Vuonna 1985 maatalan toiminta lakkautettiin ja syksystä alkaen olin yövartijan tehtävissä. Yötyö ei oikein sopinut minulle, joten vuoden 1986 toukokuussa aloitin työt Parikkalan maatalousoppilaitoksessa maatalan vanhempana työnjohtajana. Työtehtävänä opiskelijoiden ohjaus ja peltoviljelystä vastaaminen.

90-luvun alussa oli tarkoitus tehdä sukupolven vaihdos kotitalalla Tohmajärvellä. Sen hetkinen lama-aika sotki suunnitelmat, niinpä minusta ei tullutkaan maanviljelijää. Vuonna 1993 valtio vähensi luonnonvaran alan oppilaitoksia. Parikkalan maatalousoppilaitos oli yksi näistä. Otavan maa- ja puutarhaoppilaitoksella vapautui maatalan työnjohtajan paikka, niinpä syksyllä 1992 pääsin aloittamaan työt Otavan koulutilalla. Työtehtäviini kuului opetusmaatilalla työskentely ja opiskelijoiden ohjaus peltoviljelyn ja koneiden parissa. Talvisin työskenneltiin koulutilan metsissä. Otavan koulutilalla on pitkä historia. Sen toiminta alkoi jo vuonna 1859. Näin ollen oli vanhimpia maa- ja puutarha-alan kouluja Suomessa.

1980- ja -90-luku oli kulta-aikaa koulutilan historiassa. Peruslinjojen lisäksi Otavasta

Puimuri Claas.

valmistui mm. agrologeja, puutarhateknikoita ja hortonomeja. Moni KTL:n toiminnassa oleva on ammentanut oppinsa OTAVASTA. Kohonneiden kustannusten ja pienentyneiden opiskelijamäärien vuoksi Otavan koulutilan toiminta lakkasi olemasta oppimisympäristönä vuoden 2014 lopussa.

Vuoden 2015 alusta työnkuvan muutos oli järjestyttävä. Ei töitä iltaisin ja viikonloppuisin, juhlapyhät vapaat, säännöllinen ”virkamiestyöaika” ja piitkä kesäloma. Koulutilan toiminnan aikoihin kevästä syksyyn pelloilla tehtiin pitkiä päiviä, myös viikonloppuisin sääolosuhteiden mukaan. Moni juhannusmenikin säilörehua tehdessä.

Nykyinen työni on talvisin logistiikan opiskelijoiden parissa. Ohjaan erilaisten työkoneneiden käyttöä ja huoltoa kuten, traktoreiden, pyöräkuormaajien, trukkien ym.

Huhti-lokakuun olen luonnonvara-alan toimipisteessä Salosaassa. Siellä puutarha-alan opiskelijat saavat johdollani traktorin,

Avant ja minä.

pienkuormaajan, ruohonleikkureiden ym. käyttökoulutusta.

Maatalousalan perustutkinnosta suorittaneet valmistuvat mm. eläintenhoitajiksi ja maaseutuuyrittäjiksi. Opiskelijoille opetan tarvittavien työkoneneiden käytön ja huollon. Yleisimmät työkoneneet ovat erilaiset traktorit, kurottajat, kaivinkoneet ym. Pienryhmissä heidän kanssaan käydään lähiseudun maatalayrityksissä oppimassa erilaisia maatalan työtehtäviä.

Työnkuvaani kuuluu myös käydä vastaanottamassa opiskelijoiden näyttöjä harjoittelu- ja oppisopimuspaikoissa.

Hyvää syksyä kaikille, nautitaan jäljellä olevista työvuosista.

Minä, MARKKU MONONEN

- Työnkuva: Taitovalmentaja
- Olen myös EFR:n ensiapukouluttaja.
- Työpaikkani on Etelä-Savon ammattiopisto ESEDU, jossa toimin JUKO/ KTN:n pääluottamusmiehenä.
- Olen KTL Keski-Suomen yhdistyksen varapuheenjohtaja ja varainhoitaja. Kuulun KTL:n hallitukseen KTL Keski-Suomen varsinaisena edustajana.
- Asun Otavassa.
- Harrastan koiran kanssa luonnossa liikkumista ja kalastusta.
- Ikämiesten salibandyssa pelaan maalivahtina, saavutuksena viime keväältä Suomen mestaruus M65-sarjassa.

Puuhaapuisto Veijari.

Lähiöohjelman avulla puistoja Jyväskylään

Teksti ja kuvat TIMO MATTILA

Kangasrinteenpuisto iltavalossa.

Huhtasuon laaja, monipuolinen ja monikulttuurinen asuinalue sijaitsee luonnon helmassa 3–8 km Jyväskylän keskustan koillispuolella. Huhtasuon on rakentunut pääosin 1970- ja 1980-luvuilla rakennetuista kerrostaloista, mutta niiden lomassa on pienempiä omakoti- ja pientalovaltaisia asuinalueita. Sinne on rakentunut myös uutta omakotiasutusta Pysäkkivuoreen, Kaakkolammelle ja Kangasvuoreen. Huhtasuon asuinalueet ovat: Kangaslampi, Pysäkkivuori, Kangasvuori, Pupuhuhta, Rasinrinne, Seppälä, Sulku, Kaakkolampi ja siellä asuu noin 9 400 asukasta.

Jyväskylä oli valittu mukaan valtakunnalliseen lähiöohjelmaan. Kolmivuotisessa (2020–2022) ohjelmassa toteutettiin poikkihallinnollisia toimia, joilla pyrittiin ehkäisemään asuinalueiden eriytymistä, lisäämään asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta, edistämään asuinalueen elinvoimaisuutta sekä turvaamaan palvelujen ja asumisen hyvä taso.

Hyvinvointia ja elinvoimaa Huhtasuolle -hanke paneutui muun muassa rakennettuun ympäristöön ja asukkaiden hyvinvointiin ennalta ehkäisevien ja jalkautuvien neuvonta- ja ohjauspalvelujen kautta.

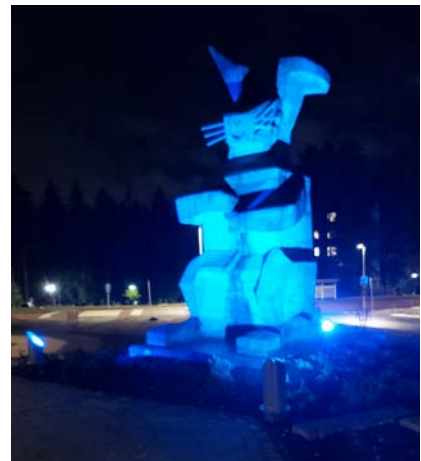
Jyväskylän lähiöohjelmassa keskitytään kolmeksi vuodeksi Huhtasuon alueeseen. Hyvinvointia ja elinvoimaa Huhtasuolle -hanke paneutuu muun muassa rakennettuun ympäristöön ja asukkaiden hyvinvointiin ennalta ehkäisevien ja jalkautuvien neuvonta- ja ohjauspalvelujen kautta. Lisäksi asukkaiden, kaupallisten ja julkisten

Hyvinvointia ja elinvoimaa Huhtasuolle toimenpiteet
Lähiöohjelman aikana käynnistyi Huhtakeskuksen kaavoitus. Pupuhuhdan entisen koulun alueella kaavamuutos hyväksyttiin, joka oli oleva keskeisessä roolissa hankkeessa ja alueen rakennetun ympäristön kehittämisessä.
Rakennetun ympäristön viihtyisyyttä ja turvallisuutta parannettiin muun muassa valaistuksen saneerauksilla sekä puistoalueiden kunnostuksilla ja muilla alueen viihtyisyyttä parantavilla toimenpiteillä ja näin tuodaan entistäkin paremmin esiin alueen vahvuuksia; luontoa, vehreyttä ja monipuolisia liikunta- ja ulkoilumahdollisuuksia.
Asukkaiden sosiaalista hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta edistettiin muun muassa selvittämällä mahdollisuuksia erilaisten palvelujen integrointiin ja sekoittamiseen, jalkautumiseen alueelle sekä erilaisten hybridipalvelujen mahdollistamiseen kaupungin ja kansalaisjärjestön yhteistyötä vahvistamalla.
Hyvinvointia ja elinvoimaa Huhtasuolle –hankkeessa haluttiin tuottaa alueen kaiken ikäisille asukkaille positiivisia kokemuksia omista vaikutusmahdollisuuksista ja toteuttaa osallisuutta monipuolisin keinoin.
Hankkeen kautta haluttiin tukea asukkaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia elää ja toimia juuri siellä, missä he asuvat.

palveluiden sekä järjestöjen ja muiden toimijoiden vuoropuhelua, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä halutaan vahvistaa.

Lähiöohjelman avulla rakennettiin kaksi uutta puistoa: Pupumuorinpuisto ja Kangasrinteenpuisto sekä kunnostettiin Pielaspuisto ja Kangaslammenpuistossa poistettiin valettu turva-alue ja se kohta puistosta kunnostettiin. Kolmen puiston suunnittelu ja toteutus oli osa Jyväskylän kaupungin Lähiöohjelmaa 2020–2022: Hyvinvointia ja elinvoimaa Huhtasuolle. Ympäristöministeriön koordinoimassa lähiöohjelmassa pyrittiin Jyväskylän osalta kehittämään Huhtasuon alueen rakennettua ympäristöä ja mm. vahvistettiin alueen asukkaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Jyväskylän kaupunki haki avustusta lähiöohjelmalle Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:lta ja sai avustuksen hankkeelle.

Kangasrinteenpuisto sijaitsee Kangasrinteen uudella asuntoalueella lähellä Huhtasuon liikuntapuistoa, jossa sijaitsee leikki- ja kuntoilualue. Pupumuorin puisto sijaitsee Pupuhuhdassa vanhan puretun

Pupumuori iltavalaisuksessa.

koulun tontilla. Puisto tulee olemaan oleskelupuisto. Kolmas puisto on Pielaspuisto ja se kunnostettiin oleskelupuistoksi. Sinne rakennettiin hulevesien viivästysaltaita. Puistot sijaitsevat 3–4,5 km päässä Jyväskylän keskustasta. Nämä kolme puistoa sijaitsivat lähekkäin toisiaan ja sen vuoksi ne kilpailutettiin yhtenä urakkana.

Kangasrinteenpuisto

Teksti ja kuvat TIMO MATTILA

Lähtökohdat ja nykytilanne

Kangasrinteenpuiston vieressä sijaitsevat Huhtasuon liikuntapuisto, Kangasvuoren ulkoilureitit, luontopolku, Huhtasuon yhtenäiskoulu ja päiväkoti sekä Huhtasuon puisto. Puistoalue rajautuu lännessä Kangasvuorentien ja pohjoisessa Huhtaan. Puiston itäpuolelle jää rakentuva AK-kortteli ja etelään Huhtasuon urheilukenttä.

Korttelipuisto sijoittuu entiselle sairaala-alueelle, jossa on suojeltua rakennuskantaa 1950-luvulta. Puiston viereen rakentuva alue on puistomaista korkeine mäntyineen. Kangasrinteen korttelipuisto on osa uuden asuinkerros-, rivi- ja omakotitalojen kortteli-alueen puisto- ja virkistysaluetta. Puistoon tulevien suunnitteluratkaisujen, kuten leikkipuiston, kulkureittien muutosten ja kosteikkokasvillisuusalueen on tarkoitus palvella lähiasukkaita sekä täydentää alueen kevyenliikenteen verkostoa ja parantaa alueen hulevesien hallintaa. Puistoalue on nykytilanteessa lähes kauttaaltaan nuorta koivikkoa ja olosuhteiltaan kosteaa. Puistoa halkoo kevyen liikenteen väylä.

Asemakaavassa puistoon on osoitettu ohjeelliset alueet leikkiin ja hulevesien käsittelyyn. Leikkialueelle on varattu noin 1 000 m² ja hulevesien käsittelyyn noin 900 m² alue. Leikkipuiston kohderyhmäksi on maankäyttöisten tavoitteiden pohjalta ajateltu lähinnä 0–6-vuotiaita, koska aivan vieressä on koulun monipuoliset piha-alueet. Puistoon voidaan kaavan mukaan osoittaa toimintoja myös 7–12-vuotiaalle ja joitakin välineitä kuntoiluun. Hulevesialueet tulee kaavan mukaan tehdä viivyttämään ja puhdistamaan alueen hulevesiä. Korttelipuistosta ja hulevesialueesta halutaan maisemallinen kokonaisuus tukemaan Kangasrinteen asemakaava-alueen puistomaista ilmettä (kaavamääräykset kadunvarren puuriveistä,

Värikkyyttä leikkipaikalle.

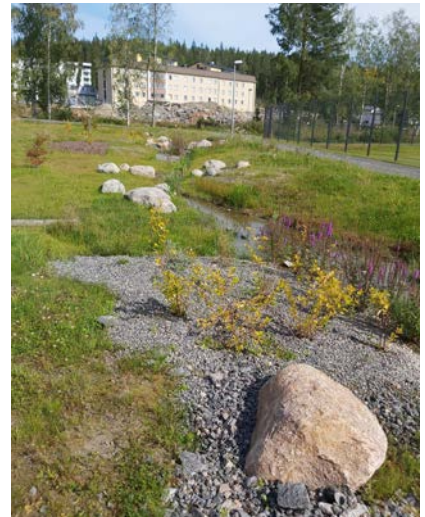
Leikkipaikka rakentuu.

Kosteikko rakenteilla.

Leikkipaikka valmiina.

Kosteikko valmiina.

piharakennusten viherkatoista, hyötykasvien suosimisesta ja säästettävästä mäntyryhmästä). Kaavassa ohjeistetaan säilyttämään puustoa mahdollisimman suurelta osin (toimivat osaltaan hulevesien käsittelyssä) ja hyödyntämään luonnollisia maastonmuotoja.

Suunnitelma

Puiston suunnitelma noudatteli pääosin asemakaavan mukaisia ohjeellisia toimintojen sijoitteluperiaatteita. Kangasrinteen leikki-puistosta suunniteltiin virikkeellistä toimintaa pienille lapsille sisältävä, mutta muutkin ikäryhmät huomioiva korttelipuisto.

Puistoraitin linjaus muutettiin kulkemaan leikki- ja hulevesialueen välissä, suuntautuen lähemmäs uutta asuinalueetta. Pääkäytävän pintamateriaali on asfaltti. Yhteys koululta kenttäalueelle ja latupohjat haluttiin säilyttää, käytävän pintamateriaalina on kivituhka. Suunnittelualueella puustoa säilytettiin mahdollisuuksien mukaan.

Alueen asukkaat ovat saaneet vaikuttaa puiston toimintoihin valitsemalla mieluisimmat leikkivälineet ja kalusteet asukasäänestyksellä kolmesta vaihtoehdosta. Suunnitelmassa esitetty vaihtoehto voitti ylivoimaisesti äänestyksen. Leikkivälineet ovat iloisen värisiä ja näköisiä. Raikas vihreä teemaväri yhdistyy kauniisti puisiin rakenteisiin ja toistuu kaikissa leikkivälineissä.

Pienten leikkialueella turva-alustana on tekonurmi ja leikkivälineitä ovat muun muassa leikitorni liukumäellä, jousikeinuja ja keinuteline, sekä hiekkalaatikko leikkimökillä. Isompien lasten leikkialueella turva-alustana on turvahake ja leikkivälineitä ovat muun muassa iso leikkikeskus, kiipeilyteline ja tasapainoiluvälineitä. Sekä pienten että isojen lasten leikkialueille tulee keinutelineet eri-ikäisille sopivilla istuimilla. Isommille käyttäjille on lisätty ulkokuntoiluvälineitä. Laitteina vartalopunnerrus, vatsalihaspenkki, kuntopyörä, riipunta, olkapäätreeni,

keskivartalon vahvistaminen ja juoksu. Alueella turva-alustana on tekonurmi.

Puiston kalusteet noudattavat pääosin valittua raikkaan vihreää teemaa. Puiston penkit ja tuolit ovat puuosiltaan vihreäksi maalattuja. Puistoon tuleva pergola on ruskeaksi kyllästettyä mäntyä.

Kasvillisuuden osalta säilytetään nykyistä puustoa mahdollisuuksien mukaan. Uusilla puustutuksilla monipuolistetaan puiston lajistoa ja lisätään puistomaisuutta. Puistoalueelle ei toteuteta nurmetuksia vaan puiston pohja toteutetaan niityksi.

Puistossa viivytetään Huhdan alkupään ja pohjoispuolen pysäköintialueen hulevesiä. Hulevesipainanne toteutetaan kasvipeatteisena painanteena. Puistoalueen eteläosassa on hulevesien viivytysallas pohjapatoineen. Kasvillisuus toteutetaan monilajisena kosteana niittynä. Puiston pääkäytävä ja leikkipaikka valaistetaan. Pääkäytävät on suunniteltu esteettömyyden perustason.

Pielespuisto

Teksti ja kuvat TIMO MATTILA

Lähtökohdat ja nykytilanne

Pielespuisto sijaitsee Jyväskylässä, Kangasvuoren kaupunginosassa, noin 3,5 km koilliseen keskustasta. Puistoa kehystää Kangasvuorentie ja Kaskikatu sekä Kaskikadun omakotitalojen tontit. Puiston lähistöltä löytyy Pupuhudan asuinalue ja Kangasvuoren päiväkotikoulu, jonka takaa löytyy Kangasvuoren ulkoilureitit. Puisto sijaitsee laaksossa, kahden korkeamman kumpareen, Pupuhudan ja Kangasvuoren välissä.

Puiston nykyisen ilmeen suunnitteli Eila Korpiaho vuonna 1978. Vanhasta suunnitelmasta on hyvin havaittavissa 70-luvun henki, graafinen ja selkeä muotokieli sekä aikakaudelle tyypillisesti käytetyt materiaalit, kuten betonikiveykset. Eila Korpiahon vanhaa suunnitelmaa kunnioittaen tuodaan hänen suunnitelmastaan kajuja kasvillisuuden muodossa, käyttäen hänen valitsemiaan lajeja soveltuvilta osin. Osa puustosta alkaa osoittaa ränsistymisen merkkejä ja puustoa tulisikin uudistaa.

Pielespuiston suurin haaste on veden määrä, joka kärjistyy erityisesti keväisin ja syksyisin sulamisvesien aikaan sekä rankkasateiden jälkeen. Puisto sijaitsee korkeampien kumpareiden välissä laakson pohjalla, vanhan kosteikon paikalla, jonne vedet ovat aina ohjautuneet pintavaluntana. Haasteita vesien suhteen lisää vielä se, että

puiston alueella pohjavesi on hyvin lähellä maan pintaa. Pintavaluntana tulevan veden lisäksi puistoon ohjataan hulevesiputkien kautta hulevettä ympäröiviltä alueilta. Koko puiston alueelta on vain yksi hulevesien purkuputki, joka kulkee Kangasvuorentien alitse.

Tavoitteena puistosuunnittelulle on lisätä hulevesien viivytystä puiston alueella ja parantaa ongelmallista hulevesitilannetta alajuoksulla. Pielespuistossa hulevesiuoma sijaitsi aikaisemmin Kangasvuorentien reunassa. Hulevesiuoma siirrettiin puiston yläosaan, ja siitä rakennettiin polveileva ja mutkainen.

Puiston hyödyntämismahdollisuuksia oppimisympäristönä suunnitellaan osana suunnittelua. Suunniteltavan puistoalueen (VP) laajuus on noin 2,5 ha.

Suunnitelman sisältö

Pielespuiston suunnittelu keskittyy puiston rakennetun keskialueen kehittämiseen. Hulevesi kierrätetään puiston pohjoislaitea mutkittelevassa uomassa oleskelualueen vesialtailla. Nykyinen vesiallas kunnostetaan ja lisäksi rakennetaan uusi allas. Altaiden välille toteutetaan vedenkierto pumpulla. Altaiden yhteyteen rakennetaan kivetty oleskelualue ja osa altaiden reunoista toteutetaan kivettyinä porrastamalla. Kiveyksien ja reunarakenteiden rakentamisessa käytetään

Pielespuiston työmaa.

Hulevesialtaat rakenteilla.

Hulevesiuoma valmiina.

Oleskelualue ja silta.

Ylempi hulevesiallas.

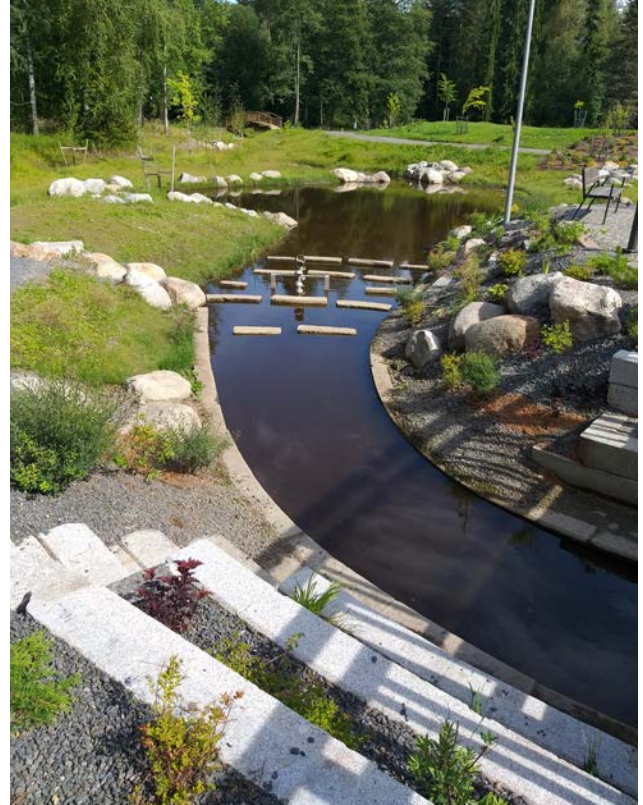
Jyväskylän kaupungin varastossa olevaa ylijäämäkiveä, mikä pienentää merkittävästi hankkeen hiilijalanjälkeä ja materiaalikustannuksia.

Puistoon suunnitellaan niittyalueita, jonne tulvahuippujen aikana vesi varastoituu ja imeytyy. Nämä erilaiset tulvaniityt erottuvat erityyppisinä kasvillisuusalueina, joissa vaihtelevat ruoho- ja puuvarjaiset kasvit. Suuri osa nykyisistä lyhyeksi leikattavista nurmialueista muutetaan biodiversiteitiltään rikkaammiksi niittyalueiksi. Niityt houkuttelevat puoleensa erilaisia hyönteisiä ja perhosia, jotka puolestaan houkuttelevat puoleensa näitä ravinnokseen käyttäviä petohyönteisiä, jyrjsijöitä ja lintuja. Runsaammalla hyönteiskannalla ja uusilla linnunpöntöillä tuetaan myös linnuston elinympäristöä.

Puistoon suunnitellaan avointa nurmialuetta oleskeluun ja auringonottoon. Puiston käytettävyyttä ja visuaalista kiinnostavuutta lisätään hillityllä maastonmuotoilulla, monipuolisella kasvilisuudella sekä yksilöllisillä puistokalusteilla. Maastonmuotoiluissa hyödynnetään uomien ja uuden vesialtaan kaivumassoja. Haitalliset vieraslaji, kurturuusut (*Rosa rugosa*) poistetaan ja ränsistynyttä puustoa uusitaan. Puistoa kehystävien sekametsien alueet pyritään säilyttämään ennallaan.

Puiston pääreitti säilytetään nykyisellä paikallaan puiston länsilaidalla ja sen valaistus uusitaan. Oleskelualueelle lisätään valaistusta valaisinpolareilla. Kangasvuorentiehen liittyvä itäinen puistoraitti poistetaan käytöstä.

Puistoa voidaan tulevaisuudessa käyttää oppimisympäristönä, jossa voi vesielementin kokemuksen lisäksi havaita mm. erilaisia hyönteisiä, lintuja ja runsaampaa kasvilajistoa. Veden voi aistia ja kokea, ja sääilmiöiden aiheuttamaa vesimäärän vaihtelua voi seurata eri vuodenaikoina. Veden kanssa pääsee kosketuksiin ja pääsy veden äärelle toteutetaan erilaisin rantarakentein, turvallisuus huomioiden.

Ylempi hulevesiallas ja altaiden välinen uoma.

Alempi hulevesiallas.

Sorsat ovat löytäneet hulevesialtaan.

Pupumuoripuisto valmiina.

Pupumuoripuisto

Teksti ja kuvat TIMO MATTILA

Lähtökohdat ja nykytilanne

Kaupunkirakennepalveluiden Liikenne- ja viheralueet on teettänyt Pupumuoripuiston vihersuunnitelman. Suunnittelualue sijaitsee Pupuhudassa Kangasvuoren kaupunginosassa, noin kolmen kilometrin päässä Jyväskylän keskustasta. Puistoalue sijoittuu Pupuhudan keskuskorttelin kaava-alueelle entisen Pupuhudan koulun ja päiväkodin tontille. Suunnittelualueella on VP-kaavamerkintä ja alue on kaupungin omistuksessa.

Pupumuoripuiston suunnittelu ja toteutus on osa Jyväskylän kaupungin Lähiöohjelmaa 2020–2022: Hyvinvointia ja elinvoimaa Huhtasuolle. Ympäristöministeriön koordinoimassa lähiöohjelmassa pyritään Jyväskylän osalta kehittämään Huhtasuon alueen rakennettua ympäristöä ja mm. vahvistamaan alueen asukkaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Asukaskyselyn ja lasten osallistamisen yhteydessä saatuja palautteita ja toiveita on pyritty toteuttamaan puiston suunnittelussa tuomalla sinne monipuolisesti erilaisia hyötykasveja ja kukkivia puita, muutamia leikkitoimintoja sekä mahdollisuuden kii-reettömään oleskeluun. Pupumuoripuisto on pinta-alaltaan noin 3 600 m². Puistoalue on maastoltaan osittain hiekkakenttää ja osittain puistometsää.

Alueen keskellä sijaitsee Helmen Selinin suunnittelema Pupumuori-veistos. Veistos on valmistunut vuonna 1982 leikkiveistoksena koulun pihalle. Veistosta on muokattu niin, ettei se toimi enää leikkivälineenä vaan taideteoksena. Veistos on aidattu korkealla metalliaidalla. Olevia istutuksia puistossa on Pupumuori-veistoksen vieressä sijaitseva terijoensalava puuryhmä ja Pupuhudantien varressa sijaitsevat kurturuusuistutukset

sekä muutama pihlaja. Puiston itäreunassa sijaitsee puistometsäalue, joka rajautuu Pupuhudantiehen.

Suunnitteluratkaisut

Puiston halki kulkee puistokäytävä Pupuhudantieltä Pupunpolulle, joka sijoittuu osittain vanhan käytävän kohdalle. Puiston oleskelualueet ja istutukset sijoittuvat pääasiassa Pupumuori-veistoksen ympärille. Pupumuori-veistoksen eteen sijoittuu kivetty oleskeluaukio, jossa on kaksi pöytäryhmää ja kaksi puutarhakeinua.

Puistokäytävän varrella sijaitsee kolmen pomppumaton ryhmä sekä leikkihiekkapintainen alue, jossa on kaksi riippumattoa. Pupumuori-veistoksen vieressä sijaitsevat huonokuntoiset terijoensalavat ja Pupuhudantien vieressä sijaitsevat kurturuusuistutukset poistetaan. Puistoon istutettava uusi

Riippukeinut rakenteilla.

Riippukeinut valmiina.

kasvillisuus koostuu pääasiassa hyötykasveista, kuten hedelmäpuista, marjapensaista ja monivuotisista yrteistä. Puistoon istutettavia hedelmäpuita ovat omena-, päärynä- ja luumupuut. Lisäksi Pupunpolun varteen istutetaan katupuiksi kirsikkapuita, joiden lajikkeet on esitetty Pupunpolun katusuunnitelmassa. Puiston itäosassa sijaitseva puistometsäalue jätetään luonnonmukaiseksi ja sitä hoidetaan poistamalla huonokuntoista puustoa ja täydennetään reuna-alueilta puuistutuksilla.

Metsäalueen reunat maisemoidaan niittykylvöillä. Puistoon rakennetaan uusi puistovalaistus ja samalla Pupumuori-veistos saa kohdevalaistuksen. Veistoksen ympärillä olevat aidat puretaan ja ympärille tehdään uudet istutukset käyttäen matalia maanpeitepensaita ja perennoja.

Oleskelualue valmiina.

Pupumuori päivällä.

Pupumuori yöllä.

Valmis Piellespuiston oleskelualue ja silta.

Puistojen kilpailuttaminen, rakentaminen ja valmistuminen

Teksti ja kuvat TIMO MATTILA

Kilpailuttaminen

Kangasrinteenpuisto, Piellespuisto ja Pupu-muorin puistot sijaitsevat lähellä toisiaan, joten näiden rakentaminen päätettiin kilpailuttaa yhtenä urakkana. Jyväskylän kaupunki käyttää hankintojen kilpailutuksessa Cludia-kilpailutus ohjelmaa. Kolmen puiston tarjouspyyntö laadittiin Cludiaan ja tarjouspyyntö julkaistiin siellä 7.2.2022. Tarjoukset tuli jättää urakasta 9.3.2022 klo 12.00 mennessä.

Määräaikaan mennessä saimme yhteensä neljä tarjousta ja valitsimme tarjouspyynnön vaatimukset täyttävät tarjoukset tarjousvertailuun. Kaikki tarjoajat täyttivät tarjouspyynnön vaatimukset. Valintaperusteeksi muodostui hinta ja päädyimme valitsemaan halvimman tarjouksen antaneeseen yritykseen. Teimme hankintapäätöksen ja se oli nähtävillä 16.3.2023 alkaen. Sen tultua lainvoimaiseksi 31.3.2023 teimme urakkasopimuksen.

Puistojen rakentaminen

Kaikkia kolmea puistoa päätettiin rakentaa osittain samaan aikaan, jotta urakoitsija voisi hyödyntää parhaiten omia resurssejaan. Urakoitsija aloitti kolmen puiston rakentamisen vapun jälkeisellä viikolla. Työt aloitettiin **Kangasrinteenpuistosta**, jonka maaperä osoittautui hyvin kosteaksi.

Työmaavaiheessa jouduttiin lisäämään käytävälle ja leikkipaikalle salaojat kuivattamaan aluetta ja suodatinkangas eristämään

Kangasrinteenpuiston kevytväylän pohja kaivettuna.

Kangasrinteenpuiston pergola rakenteilla.

Pielespuiston uoman ylittävä koristeellinen puusilta.

pohjamaan sekoittumista puiston käytävien ja leikkipaikan rakennekerroksiin. Suunnitelmissa näitä toimenpiteitä ei ollut esitetty. Suunnitelmassa säilytettäväksi määritelty kosteikon koivuryhmä osoittautui kuntensa vuoksi vaaralliseksi ja siten se jouduttiin poistamaan leikkipaikan läheisyydestä. Myös tietoliikenneyhtiön kaapeli sai väistyä puistorakentamisen tieltä uudelle sijoituspaikalleen.

Yleisesti ottaen suunnitelmia ei ollut yhteensovitettu kunnolla eri suunnittelijoiden kesken.

Vihersuunnittelija ja ulkovalaistus suunnittelija olivat eri yritysten työntekijöitä ja vihersuunnitelmaa ja ulkovalaistus suunnitelmaa ei ollut yhteensovitettu. Tämä aiheutti työmaan edetessä suunnitelmista poikkeavia muutoksia. Leikkipaikalla mm. jouduttiin siirtämään keinua, jotta keinun turva-alue olisi riittävä. Suunnitelmissa on myös usein puutteita, joita ei voinut havaita suunnittelupöydällä. Ne tulivat esiin vasta työmaalla ja aiheuttavat usein urakan aikataulun pidentymistä.

Kangasrinteenpuiston aloittamisen jälkeen urakoitsija kohdisti resurssiaan myös **Pielespuistoon**.

Myös Pielespuistossa jouduttiin miettimään monia ratkaisuja työmaalla, koska suunnittelijat eivät olleet huomioineet kaikkia asioita suunnitelmiinsa.

Pielespuiston rakentaminen keskittyi pääosin hulevesien hallintaan. Puistoon tulevat hulevedet kasaantuvat suurelta alueelta. Puistossa sijaitsevan yhden hulevesien viivytysaltaan sijaan haluttiin kaksi, jotta alempana olevilla teollisuuden ja

kaupan alueella välttyttäisiin tulvilta rankkasateiden aikaan. Uusi viivytysallas rakennettiin vanhan yläpuolelle ja olemassa oleva kunnostettiin. Altaiden välisen uoman ylittävät kaksi puusiltaa, joista toinen sijaitsee puistoon tulevan oleskelualueen yhteyteen. Tämä silta on asennettu paikalle valetun betonipadon päälle.

Betoninen pato hidastaa vesien valumista ja siinä on vesien kulkemista varten kolo. Rankkasateilla vedet pääsevät virtaamaan koko padon ylitse. Ylemmällä altaan alaosaan rakennettiin reunakivistä reunuksia hulevesien virtaaman hidastamiseksi.

Padon yli kulkevan sillan puolelle rakennettiin oleskelualue, jossa materiaalina käytettiin Jyväskylän kaupungin kivivaraston ylijäämäkiviä. Samalla periaatteella rakennettiin myös portaat ja muut oleskelualueen kivirakenteet. Ylijäämäkivien käyttö on sekä kestävä kehityksen mukaista rakentamista että taloudellisesti kannattavaa.

Samaan rakentamisurakkaa kuului myös **Pupumuorinpuisto**. Se rakennettiin purettu Pupuhuhdan koulun entiselle alueelle. Sinne kaavoitettiin omakotitalo- ja rivitalontontteja. Koulun tontilla oli taideteos, suuri betonista valettu jänis, Pupumuori. Alun perin se toimi lasten leikkivälineenä, sillä siinä oli liuku. Tämä liuku oli jo aikaisemmin purettu ja Pupuhahmo toimi merkittävänä taideteoksena koko Pupuhuhdan alueelle.

Pupumuorinpuistoon istutettiin paljon erilaisia hyötykasveja, kuten hedelmäpuista omena-, päärynä- ja kirsikkapuita. Pensaista istutettiin marjatuomipihlajaa,

Reunakivet hillitsevät huleveden virtausta Pielespuistossa.

Pielespuiston pato rakenteilla.

Pielespuiston kiveys rakenteilla.

tyrnejä, erilaisia herukoita, vadelmia ja pensasmustikkaa. Muita hyötykasveja, joita puistosta löytyy, ovat mansikat, raparperi, kangasajuruoho, mäkimeirami ja pilli- sekä ruohosipuli. Puistoon istutettiin myös koristekasveja täydentämään kasvillisuutta. Pupumuorinpuisto on tarkoitettu oleskelupuistoksi ja siksi sinne puistokalusteiksi on valikoitunut riippukeinuja ja trampoliineja.

Puiston suunnittelussa Pupumuori oli kuitenkin keskeinen hahmo, jota haluttiin korostaa entisestään. Pimeänä aikana Pupumuori on valaistu. Sen valaistuksen väri muuttuu koko ajan.

Puistojen valmistuminen

Urakat valmistuivat ajallaan kahden puiston, Pupumuorin ja Kangasrinteenpuiston, osalta. Urakoitsijalle annettiin kuitenkin lisäaikaa, koska urakoitsija pääsi Pupumuorin työmaalle sovitua aikataulua myöhemmin. Tämän viivästymisen takia tuli työmaa-aikatauluihin vaikuttavia lisä- ja muutostöitä, joiden takia työmaa ei voinut edetä aikataulussaan.

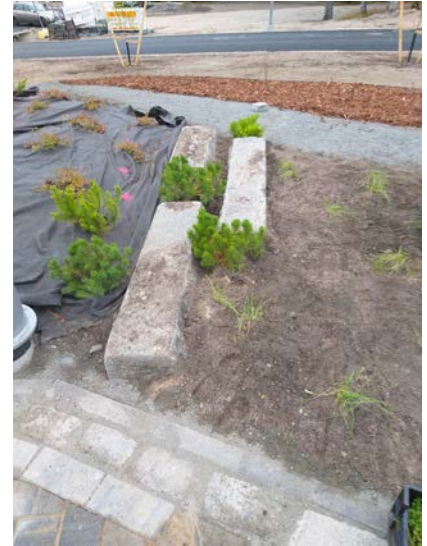
Rakennuttajana olen tyytyväinen, että kilpailutimme kohteet yhdessä urakassa. Tällä tavoin ei tarvinnut tehdä kolmea eri kilpailutusta, vaan pystyimme kilpailuttamaan kohteet yksillä tarjouspyyntöasiakirjoilla. Samoin urakan työmaakokoukset voitiin yhdistää ja käsitellä kaikkien kolmen puiston asiat samassa kokouksessa.

Puistojen rakentamisen työpöytä olen tyytyväinen. Urakoitsija rakensi puistot suunnitelmien mukaisille laatutasoille. Rakennushankkeissa tulee aina jotain vastoinkäymisiä, joita ei voi suunnitteluvaiheessa tiedostaa. Hyvä suunnittelu edellyttää tutustumista suunnittelukohteeseen, myös maastokäynnin. Esimerkiksi huolellinen olemassa olevien rakenteiden sijainnin merkitseminen suunnitelmiin antaisi urakoitsijalle mahdollisuuden huomioida ne jo tarjouta tehdessään.

Puistojen takuuajat alkavat vastaanottokokouksesta ja päättyvät 24 kk jälkeen vastaanottokokouksesta.

Pielespuiston muuri, silta ja portaikko.

Pupumuorinpuiston istutustyöt meneillään.

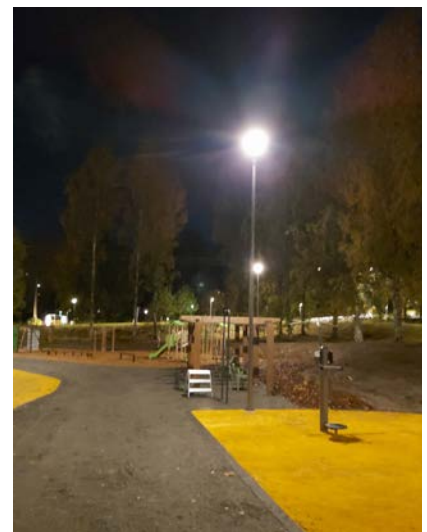

Pupumuorinpuisto viimeistelytöitä tehty.

Pupumuorinpuisto valmistui 23.9.2022 ja siellä pidettiin vastaanottokokous. Puisto todettiin pieniä viimeistelyjä vaille valmiiksi. Pupumuorinpuistossa pidettiin 1.10.2022 avajaiset ja tapahtumaan osallistui noin 200 henkilöä.

Kangasrinteenpuisto valmistui 28.9.2022, jolloin puistossa pidettiin vastaanottokokous. Muutamia puita istutettiin myöhemmin ja viimeistelytöitä oli hiukan kesken vastaanottokokouksessa. Työmaan työmaajärjestelyt purettiin vasta 3.10.2022, koska Huhtasuon yhtenäiskoulu järjesti puistossa 4.10.2022 puiston avajaiset, jota kunnioitti Huhtasuon koulun virallinen Velho läsnäolollaan. Avajaisissa oli läsnä noin 400 lasta koululta.

Pielespuisto vastaanotettiin 27.10.2022 pienillä keskeneräisyyksillä.

Kangasrinteenpuisto iltavalaistuksessa.

Syksyn kunniaksi sekalaista pähkäiltävää

PIRJETTA SIPIÄINEN-SALO

1. Naisella oli yksi tulitikku. Hänen piti sytyttää lyhty, tupakka ja tulipesä. Minkä hän sytytti ensimmäisenä?
 - a. lyhdyn
 - b. tupakan
 - c. tulipesän
 - d. ei minkään näistä
2. Viisi autoa osallistui ralliin. Violetti auto sijoittui kolmanneksi. Keltainen voitti violetin auton. Punainen ei tullut viimeiseksi, mutta hävisi keltaiselle. Vihreä auto ei voittanut. Sininen voitti keltaisen auton. Miten autot sijoittuivat?
 - a. 1. keltainen 2. sininen 3. violetti 4. punainen 5. vihreä
 - b. 1. sininen 2. keltainen 3. violetti 4. punainen 5. vihreä
 - c. 1. keltainen 2. sininen 3. vihreä 4. violetti 5. punainen
 - d. 1. sininen 2. keltainen 3. punainen 4. violetti 5. vihreä
3. Mikä näyttäytyy kaksi kertaa minuutissa, mutta vain kerran vuodessa?
4. Kun sinulla on minut, haluat jakaa minut. Mutta kun jaat minut, en ole enää olemassa. Mikä minä olen?
5. Kuka kannusti näin jokaisen radio-ohjelmansa päätteeksi? ”Ylös, ulos ja lenkille.”
6. Tämä solvaus tokaistiin hikisissä tunnelmissa, mutta kuka sen sanoi? ”Taidatte olla pelkkiä paskahousuja ja tyhjätaskuja!”
7. Kenen ajattelua? ”Jos uskot olevasi liian pieni ollaksesi vaikutusvaltainen, yritäpä nukkua hyttysen kanssa.”
8. Kuka lausui tämän kuolemattoman sitaatin? ”Sodassa ensimmäinen uhri on totuus.”
 - a. Aiskhylos
 - b. Julius Caesar
 - c. Martin Luther King Jr.
9. Kuka lausui tämän kuolemattoman sitaatin? ”Joko löydän tien tai teen sen.”
 - a. Aleksanteri Suuri
 - b. de Gaulle
 - c. Hannibal
10. Poika meni sairaalaan odottamaan hänen isänsä työvuoron loppumista, kun hänen isänsä pääsi töistä, lähtivät he ajamaan kotiin. Kuitenkin matkalla kotiin he ajoivat kolarin, isälle ei sattunut mitään, mutta poika sai vakavia vammoja. Poika joutui sairaalaan ja sairaalassa pojan hoitelun tehtäväkseen saanut lääkäri kieltäytyi tästä ja sanoi ”en pysty leikkaamaan omaa lastani”. Kuka oli lääkäri? Vastaus ei ole hänen isänsä.

Oikeat vastaukset sivulla 30. →

Tampereen Seudun KTL ry:n retki Verlaan ja Urajärvelle

Teksti ja kuvat KIRSI TAMMINEN Tampereen Seudun KTL ry puheenjohtaja

Tampereen Seudun KTL ry järjesti jäsenille retken 5.8. Kouvolaan Verlaan. Matkaan lähti aamulla aikaisin 31 henkilöä. Matkalla poikkesimme aamiaisella Hollolan Matka-keitaalla. Aamiainen oli runsas ja maittava.

Saavuimme Verlaan ennen yhtätoista. Lähdimme Verlan tehdasmuseon opastetulle kierrokselle.

Verlan tehdasmuseo on Unescon Maailmanperintökohde. Verla nimettiin maailmanperintökohdeeksi, sillä se on ainutlaatuinen ja kulttuurihistoriallisesti merkittävä vuosisadan vaihteen teollisuusmiljö.

Verlan historia

Verlan puuhiomo perustettiin vuonna 1872 ja pahvitehdas 1882. Tehtaassa valmistettiin puuhioketta ja vaaleaa puupahvia. Vuonna 1964 tehdastuotanto päättyi ja 1972 Verlan tehtaasta tuli Suomen ensimmäinen tehdasmuseo.

Verlan puuhiomon ja pahvitehtaan perustaminen liittyy samaan 1870-luvun alkupuolen ajankohtaan, jolloin Kymenlaakson suuria koskia ryhdyttiin valjastamaan puunjalostusteollisuuden käyttöön. Suurista tehtaista Verla eroaa kuitenkin siten, että se rakennettiin pienen kosken äärelle, jossa sillä oli rajalliset kasvumahdollisuudet.

Verlan tehdasmiljööseen kuuluvien rakennusten suunnittelija on viipurilainen arkkitehti Carl Eduard Dippell (1855–1912). Hän oli tehtaan pääosakkaan Wilhelm Dippellin veli. Tehdasrakennusten tiiliarkkitehtuuri sai muotonsa pääosin englantilaisesta ja saksalaisesta teollisuusarkkitehtuurista.

Carl Eduard Dippellin suunnittelema Patruunan pytinki valmistui vuonna 1885 patruunan eli tehtaan johtaja Gottlieb Kreidlin asunnoksi.

Pahviarkit leikattiin rullista käsin katajakepeillä tehtaan loppuun asti.

Verlan ensimmäisen puuhiomon perusti vuonna 1872 suomalainen insinööri Hugo Neuman, joka oli opiskellut Zürichissä, Sveitsissä. Hän rakensi vaatimattoman puuhiomonsa Jaalan talollisilta ostamaansa jauhomyllyyn. Hiomon valmistama puuhioke oli uusi tuote, joka oli tuohon aikaan syrjäyttämässä paperin perinteisen raaka-aineen, puuvillalumpun.

Neumanin ura Verlassa loppui kuitenkin lyhyeen, sillä hiomo paloi jo vuonna 1874 ja nuori tehtailija siirtyi takaisin rautateiden palvelukseen.

Gottlieb Kreidl perusti vuonna 1882 Verlaan uuden puuhiomon ja sen yhteyteen pahvitehtaan. Handelsbolaget Werla Träsliperi och Pappfabrikin osakkaina olivat Kreidlin lisäksi Louis Hänel ja konsuli Wilhelm Dippell.

Verlan tehtaan kaupallista toimintaa johdettiin 1800-luvun lopulla Viipurista, missä Dippellin toimisto sijaitsi. Saksalaisen kauppiassuvun perillisenä Dippell oli monipuolinen liikemies. Hän harjoitti mm.

kansainvälistä viinikauppaa ja siirtomaataroiden tukkumyyntiä sekä toimi Nobelin paloöljyasiamiehenä Itä-Suomen alueella.

Avoim kauppayhtiö osoittautui ajan mittaan Verlan tehtaan perustajille epäsuotuisaksi yhtiömuodoksi, joten vuonna 1906 tehtaasta muodostettiin osakeyhtiö Aktiebolag Werla Träsliperi och Pappfabrik. Pääosakkaaksi tuli konsuli Dippell, joka kuitenkin kuoli muutama kuukausi muutoksen jälkeen. Hänen osuutensa peri Wilhelmin veli, arkkitehti Eduard Dippell. Muina osakkaina olivat Hänelin perilliset ja isännöitsijä Kreidl, joka menehtyi vaikeaan sairauteen vuonna 1908.

Perustajaosakkaiden kuoltua heidän perijöistään ei tullut tehtailijoita. Kissa-koski-yhtiöt osti Verlan vuonna 1920. Kissa-koskella oli jo pohjoisempaan saman vesistön varrella hiomo sekä pahvi- ja paperitehdas. Vuonna 1922 sekä Kissa-koski että Verla päätyivät Kymin osakeyhtiön omistukseen. Kymi-yhtiö oli tuohon aikaan

Arkkikoneesta tulleet pahviarkit vietiin arkkipuristimelle, jotta liika vesi saatiin pois.

Kuorimattomat puut katkaistiin käsin sirkkelillä 50 cm pituisiksi pölkyiksi, jotka kuorittiin kuorimakoneella.

Retkelle osallistujat.

Suomen johtava metsäteollisuusyritys.

Uusi omistaja hankki Verlan vanhimman hiomakoneen tilalle uudenaikaisen koneen, joka kaksinkertaisti tehtaan hioketuotannon. Verlankoskeen rakennettiin myös pieni vesivoimalaitos ja tehtaan koneet hiomakoneita lukuun ottamatta sähköistettiin.

Sota-ajat eivät juurikaan vaikuttaneet tehtaan toimintaan. Kansalaissota kosketti Verlaa siten, että punaiset valtasivat tehtaan ja konttorirakennuksen, mutta koneille ja rakennuksille ei aiheutettu vahinkoa. Valloittajat pitivät tehdasta käynnissä aina maaliskuun 1918 lopulle saakka. Vaikka talvi- ja jatkosotien aikana 1939–45 tehtaalla myyntimassan tuotantoa vähennettiin tuntuvasti, tuotantoennätykset tehtiin juuri sotavuosina, sillä pahvista valmistettiin ammuslaatikoita.

Toisen maailmansodan päätyttyä ei Suomen puunjalostusteollisuudella ollut vuosikausiin mahdollisuutta uusien koneistojen, sillä investointeihin ei riittänyt varoja. Verla sai jatkaa entisellään, mikä oli tärkeää sekä tuotannon että työllisyyden kannalta. Päätös Verlankosken valjastamisesta vesivoimalaitoksen käyttöön tehtiin 1950-luvun alussa. Tuolloin pahvitehtaan ja puuhiomon toimintaa alettiin vähitellen rajoittaa.

Lauantaina 18.7.1964 klo 15 seisahtui Verlan ainoa toiminnassa oleva hiomakone. Kuivaaminen ja jälkityöt kestivät syyskuulle.

Henkilöstö ja työ tehtaalla

Verlan tehtaalla palveluksessa oli 1800-luvun lopulla 70–80 henkeä. Henkilökunnan määrä ylitti sadan 1910-luvulla ja oli suurimmillaan 160 henkilöä niinkin myöhään kuin vuonna 1951. Naisia oli vajaa kolmannes.

Työaika oli tehtaalla jaettu vuosien 1885–1917 välisenä aikana kahteen 12 tunnin vuoroon eli löysiin. Kahdeksan tunnin työaikaan Verlassa siirryttiin keväällä vuonna 1917, jolloin Suomeen saatiin uusi työaikalaki. Lyhyempi työaika oli siihen aikaan harvinainen koko maailmassa, sillä ennen ensimmäistä maailmansotaa se oli yleisesti käytössä vain Australiassa ja Uudessa Seelannissa.

Alkuvuosina valaistukseen käytettiin kynttilöitä, lyhtyjä ja paloöljylamppuja. Huomattava parannus tehtaalla työolosuhteissa tapahtui vuonna 1889, kun Verlassa syytettiin ensimmäinen sähkölamppu. Vaikka sähkö saatiin Verlaan näin aikaisessa vaiheessa, jouduttiin koneiden sähköistämistä odottelemaan aina vuoteen 1923 saakka. Hiomakoneet saivat

käyttövoimansa suoraan koskesta tehtaalla lopettamiseen saakka.

Verla museona

Virallinen ehdotus Verlan puuhiomon ja pahvitehtaan muuttamisesta tehdasmuseoksi tuli omistajayhtiön sisältä. Kymiyhtiön tiedotus- ja suhdetoimintapäällikkö Veikko Talvi oli ihastunut vanhan ruukkikylän hienoon arkkitehtuuriin ja miljööseen jo 1950-luvun alussa, jolloin hän kävi Verlassa ensimmäisen kerran. Suuren vaikutuksen historioitsijan koulutuksen saaneeseen tiedotusmieheen tekivät tehtaalla koneet ja laitteet sekä koko työprosessi, joka oli säilynyt muuttumattomana 1800-luvun lopulta lähtien.

Talvi ryhtyi suunnitelmallisesti tallentamaan Verlan historiaa; hän valokuvasi rakennuksia, työmenetelmiä ja tehtaalla henkilökuntaa. Lisäksi hän haastatteli eläkeläisiä ja palveluksessa olevia, keräsi vanhoja valokuvia ja muuta dokumenttiainestoa. Talven aloitteesta tehtaalla viimeisinä käyntipäivänään toiminnasta valmistettiin dokumentti, jonka hän myös käsikirjoitti. Tehdasmuseon juhlalliset vihkiäiset pidettiin 14.5.1972.

Verlan tehdasmuseon omistaa nykyään UPM.

Jatkuu ->

Urajärven kartanomuseo

Verlan jälkeen kävimme tutustumassa Urajärven upeaan kartanoon.

Urajärven kartanon historia juontaa aina vuoteen 1649, jolloin Ruotsin hallitsija kuningatar Kristiina lahjoitti armeijansa baltiansaksalaiselle luutnantille Berent Möllerille viisi autiotilaa, joiden yhteispinta-alaksi mainittiin kuusi manttaalia eli runsaat 10 000 hehtaaria. Vuonna 1653 em. lahjoitustilat yhdistettiin Urajärven kartanoksi ja Möller otti maat viljelykseen. Kartano oli säteritila eli se nautti verovapautta.

Vuonna 1672 Möller myi kartanon langolleen eversti-luutnantti Jürgen Heidemanille. Kartano otettiin yleisen tavan mukaan kruunun haltuun vuonna 1683 Jürgen Heidemanin kuoltua. Mutta se palautui 1700-luvulla Heidemanien suvulle. Näin Urajärvellä oli sekä säterikartano että erillinen kruunun rustholli, joita kumpaakin Heidemanien suku hallinnoi. Myös läheinen Pikanmaan kartano litissä oli Heidemanien omistuksessa.

Urajärven kartano avattiin yleisölle museona 1928 kartanon viimeisten yksityisten omistajien, aatelisten sisarusten Hugo ja Lilly von Heidemanin toiveen mukaisesti. Ajatus kartanomuseosta oli ilmeisesti ollut naimattomien ja lapsettomien sisarusten mielessä jo joitakin vuosia ennen heidän kuolemaansa. Hugon kuoltua vuonna 1915 Lilly lahjoittikin Suomen muinaismuistoyhdistykselle varat kartanon lunastamiseen ja museon perustamiseen. Pian sen jälkeen, syyskuun lopussa vuonna 1917, Lilly itse kuoli.

Museon avaaminen viivästy maailmansotaa seuranneen suuren inflaation takia. Kartanomuseon avaamisen yhteydessä Suomen muinaismuistoyhdistys toteutti Lillyn testamentissaan ilmaisevan toiveen perustamalla kartanon maille myös taiteilijoiden kesäkodin. Taiteilijakoti, tarjosi Lillyn toiveen mukaan kesäisin eri alojen taiteilijoille mahdollisuuden lomailuun ja työskentelyyn.

Avautuessaan Urajärven kartano oli Suomen ensimmäinen kartanomuseo.

Urajärven kartanomuseo.

Yhdistyksen hallitus Urajärven kartanon pihalla vasemmalta oikealle Pirjo Riekkinen, Hannele Lehikoinen, Katri Tuominen, Kirsi Tamminen, Markku Mäkinen ja Veijo Rannisto.

Kiitokset kaikille osallistujille. Matkamme oli täynnä hienoja kokemuksia, kauniita maisemia ja upeita kohteita, joihin oli mahdollista tutustua.

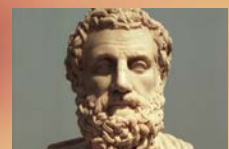
Lähteet:

<https://www.verla.fi/historia>

<https://www.urajarvenkartano.fi/kartanon-historia/>

Vastaukset

- d) Ei minkään näistä. Ennen kuin nainen sytyttää mitään muuta, hän sytyttää ensimmäisenä tulitikun.
- b) Oikea järjestys on: 1. sininen 2. keltainen 3. violetti 4. punainen 5. vihreä
- U-kirjain. Minuutti-sanassa on kaksi urta ja vuosi-sanassa vain yksi.
- Salaisuus! Kun salaisuuden jakaa, se ei ole enää salaisuus.
- Tervetuloa aamukahville -ohjelma päättyi aina näihin Niilo Tarvajärven sanoihin.
- Urho Kekkoneen Yleisradion johdolle saunassa eduskuntavaalien jälkeen 1970.
- Dalai Lama. Dalai Lama on itse asiassa Tiibetin buddhalaisuuden johtohahmon arvonimi, eikä henkilön nimi. Tällä hetkellä 14. dalai-lama on Tenzin Gyatso (s. 1935), josta tuli neljävuotiaana dalai-lama. Tämä on yksi hänen tunnetuimmista sitaateistaan.
- a) Aiskhylos. Aiskhylos (526–456 eaa.). Historian aikana monet ovat yrittäneet säilyttää itselleen kunnian tästä kuuluisasta sitaatista, jota on usein käytetty kuvaamaan, miten sotaa käytetään poliittisen juonittelun ja petoksen tekosyynä. Sanonta on peräisin kreikkalaiselta runoilijalta Aiskhylokselta (526–456 eaa.). Hän osallistui useisiin sotiin. Viimeiseksi hän taisteli Salamiin taistelussa vuonna 480 eaa., jolloin persialaiset menettivät otteensa Kreikasta. Taistelu innoitti Aiskhylosta kirjoittamaan Persialaiset-näytelmän, joka herätti suurta kiinnostusta, koska se voitiin tulkita myötätunnon osoitukseksi persialaisia vihollisia kohtaan. Lähde © Wikimedia Commons, kuva © Shutterstock
- c) Hannibal. Hannibal (247–183 eaa.). Jo toisen puunilaissodan alussa (218–202 eaa.) Karthagon joukkoja johtanut **Hannibal** osoittautui yhdeksi sen ajan suurimmista taktikoista. Hän keksi aina uuden ja odottamattoman tavan hyökätä vihollisen kimppuun. Kun Roomaan hyökkääminen mereltä osoittautui mahdottomaksi, Hannibal yllätti roomalaiset viemällä armeijansa ja taistelunorsunsa sinne Alppien yli. Hannibalin joukot miehittivät suurta osaa Apenniinien niemimaasta 15 vuotta, ja roomalaiset joutuivat perehtymään tarkkaan hänen ajattelutapaansa keksiäkseen tavan ajaa hänet pois maasta. Kuva © Shutterstock
- Lääkäri oli hänen äitinsä.

Tietosuojaan huoneentaulu

- Tunnista luottamukselliset tiedot ja käsittele niitä luottamuksellisesti niin paperilla, sähköisenä kuin puhuttunakin.
- Säilytä tietoja turvallisesti.
- Noudata ohjeita tiedon turvallisesta säilyttämisestä niin paperisten kuin sähköisten asiakirjojen osalta.
- Tuhoa tiedot oikein ja turvallisesti.
- Muista puhtaan pöydän periaate.
- Tallenna organisaation tiedot vain niille tarkoitettuihin tietovarastoihin.
- Lukitse aina tietokone poistuessasi koneen ääreltä. Käytä myös mobiililaitteissa näytön lukitusta.
- Muista turvallinen salasanojen ja tunnusten hallinta.
- Älä klikkaa epämääräisiä linkkejä.
- Muista, että työnantajan laitteet on tarkoitettu työkäyttöä varten.
- Valvo laitteitasi, estä ulkopuolisten pääsy niihin.
- Muista kysyä ja ilmoittaa asiasta, jos havaitset jotakin poikkeavaa.

*Värikästä syksyä
jäsenille ja lukijoille!*